

Matiewo

¹ Abalahama biga, jakobo biga, JESU kiristu yajanba yela n ne: ² Abalahama mali Isaka; Isaka n mali Jakobo; Jakobo n mali Juda yeni o ninjaba; ³ Juda bo taa Tamaar, ki mali Fares yeni Saara; Fares n mali Esrom; Esrom n mali Aram; ⁴ Aram n mali Aminadab; Aminadab n mali Naason; Naason n mali Salmøn; ⁵ Salmøn n taa Rahab, ki mali Boas; Boas n taa Rut ki mali Obed; ⁶ Obed n mali Isayi; Isayi n mali Dafid; O badciamo Dafid n taa Uri denpua, ki mali Salomøn; ⁷ Salomøn n mali Robuam; Robuam n mali Abia; Abiya n mali Asa; ⁸ Asa n mali Josafat; Josafat n mali Joram; Joram n mali Osiyas; ⁹ Osiyas n mali Juatam; Juatam n mali Ahas; Ahas n mali Esekihas; ¹⁰ Esekihas n mali Manase; Manase n mali Amøn; Amøn n mali Josias; ¹¹ Josias n mali Jekonias yeni o ninjaba, ban cuo ba ya yogu ki gede yeni ba Babiloni, ti yonbidi. ¹² Babiloni yonbdi n pendu, ke Jekonias mali Salatiel; Salatiel n mali Sorobabel; ¹³ Sorobabel n mali Abiyud; Abiyud n mali Eliakim; Eliakim n mali Asoar; ¹⁴ Asoar n mali Sadok; Sadok n mali Akim; Akim n mali Eliyud. ¹⁵ Eliyud n mali Eleyasaar; Eleyasaar n mali Matan; Matan n mali Jakob; ¹⁶ Jakob n mali Josef, Maari calo, Maari, yua n mali Jesu, ban yi yua kiristu. ¹⁷ Lan wani, lan cili Abalahama, ki tuoni Dafid, li tie piiga n nifiima na, lan taa Dafid ki tuoni Babiloni yonbidi, li mo tie piiga n nifiima na, ki taa Babiloni yonbdi hali kiristu

li mo tie piiga n nifiima na. ¹⁸ Jesu kiristu n mali maama n ne. Maari, o naa bo tie Josef cikpenga i, ki punbi U Tienu Fonanma paalu po, ke bi da ki taani yeni bi yaba (ki da ki kuni ti cikpendi) ¹⁹ O calo, Josef n bo tie nitegnka, kaa bua ke o fiagi o yeni, o den jagi ke wan wuoni, ki yie o nsiili nni. ²⁰ Wan taa lan ya maalma yeni, O Diedo maleki n legdi o po ti dangdi nni, ki maadi o: Dafiid bijua Josef, da jie yeni nan kuani a denpua Maari kelima, wan punbi ya biga ne nani U Tienu Fonanma kani i. ²¹ O ba mali bonjaga, nan yini o Jesu; wani n ba faabi o buolu u tuonbiidi po. ²² Ne kuli tieni ke O Diedo n bo cedi ke bi sawalpuaba tuodi ki waani yaali n tieni ki dudi: ²³ I ba la powandiali (ya jifaano da ki bani ja) ba punbi, ki mali bonjaga, ban yini o Emanuyel, li niima nni tie U Tienu ye yeni ti. ²⁴ Josef n den findi, o den tieni nani O Diedo maleki n waani o yaala, o den ga o denpua ke bi taani ki ye. ²⁵ Ama, o den ki taani yeni o hali ke o ban mali bonjaga ke o yini o Jesu.

Diangbenga 2

¹ Jesu den mali Betelema, Jude dogu nni, ya yogu ke Herodi den tie badciamo; lanyogu ke ya badtieba n bani i nmaali cogma nani puoli, ki cua Jerusalema, ² yedi: Jufinba badciamo, ban mali yua molane ye le? Kelima, ti la ke o nmaabiga pudi puoli, ke ti cua ki ba pugi o. ³ O badciamo Herodi n gbadi lanyo maama, o yama n nmadi lan mugi Jerusalema yaaba kuli. ⁴ O badciamo n taani salga yidkaacianba yeni u dogu

nn gbanbanda, ki buali ki bandi ban ba mali Kiristu naana. ⁵ Ban maadi o: li tie Betelema, Jude dogu nni; kelima o sawalpualo n diani yaali n ne: ⁶ Fini, Betelema, Juda tinga, fini ka nidi ki cie, Juda dogciamu siiga, kelima bado ba na a niini, ki ya kpaan buolu Isirayeli. ⁷ Lanyapo, Herodi n wuoni, ki yini a nmaabila banda yeni, ki buali ki bandi ya yogu ke ki nmaabiga yeni den pudi ki nigdi. ⁸ Ki waani ba ke ban gedi Betelema, ki maadi ba: “Gedi mani ki ban ga ki bigi yeni laabaali bonnanla, I ya la o, yin guani ki maadi nni, mini mo n gedi ki pugi o. ⁹ Ban cengi o badciamo ki gbeni, ban na ki paani u sani. Ban den la ya nmaabiga puoli yeni n go legdi bi liiga, ki ya cuoni, ki ban pundi ki biga n ye naani, ki sedi. ¹⁰ Ban la ki nmaabiga, bi pala n mangi boncianla. ¹¹ Ban kua li dieli nni, ki la ki biga yeni o naa Maari, ki gbaani ki pugi o, ki fiidi bi ligboga, ki nani wula, li nublun yeni ya tolade n yi miiri ki teni o bi paabu. ¹² Bi den la ti dangdi nni, ke li ki buali ke ban guani ki togni Herodi po, ke bi kogun santianu, ki lebdi ki kuni. ¹³ Puoli banda yeni n kuni, ke maleki legdi ti dangdi nni, ki maadi Jesefi: “Fii, ki taa ki biga yeni o naa, ki sani ki gedi Ejipti, ki ya ye lanpo hali min ba waani a ya yogu; kelima Herodi ba kpaani ya sani ke o ba biani ki biga ne miali. ¹⁴ Josefi n fii ku niagu ki taa ki biga yeni o naa, ki sani ki gedi Ejipti ¹⁵ Bi den ye Ejipti hali ke Herodi ti kpe. Li tieni yeni ke O Diedo n bo cedi ke sawalualo waani yaali yeni n tieni ki dudi: “N yini n bijua, ki nani o Ejipti tinga nni.”

¹⁶ Herodi n̄ diidi ki sua ke puoli n̄maabanda yeni b̄ondi o, ke o pali beni boncianla, ke s̄oni ke ban kpa Betelema dogu nni yeni li tinkundogi kuli, ya bonjabila pia bina lie yeni yaaba n̄ nagi bina lie nani wan den buali ki bi waani o ya yogu yeni, ke o jia ki dagni ki biga yeni n̄ baa pia ya bina. ¹⁷ M̄ola, o sawalpualo Jeremi n̄ den waani yaali tieni ki dudi: ¹⁸ Bi gbadi i yigni Roma dogu nni, li bubuuli i kuumoe yeni i fanfabinciami, Raciheli n̄ buudi o bila kuumoe, kaa bua ban baagi o, ki songi opali, kelima, bi ji ki ye. ¹⁹ Herodi n̄ kpe, ke maleki legdi ti dangdi nni Ejipti, ki maadi Josefi: ²⁰ ki yedi: “Fii, ki taa ki biga yeni o naá ki gedi Israyeli dogu nni, kelima yaaba n̄ den kpaani ke ban gbindi ki biga miali nan kpe o. ²¹ Josefi n̄ fii, ki taa ki biga yeni o naá, ki gedi Israyeli. ²² O den gbadi ke Arkelawus n̄ ga o báa Herodi, ki kaa Jude badkpagli po, ke o jie yen wan gedi li dogu nni. O den la ti dangdi nni ke li buali ke wan gedi Galile, ²³ ke o gedi ki kua ya dogu ke bi yi Nasareti, ke bi sawalpuaba n̄ den waani yaali n̄ tieni ki dudi: “Bi baa yi o Nasaeti yua.”

Diangbenga 3

¹ Lanyogu, ke Jan bo legdi Jude tinkuonga nni, ki kpaandi ki wangi U Tienu maama ² O den maadi: “Lebdi mani i pala kelima tanpoli diema nagi. ³ Jan tie o sawalpualo Esayi n̄ bo tuodi ki waani yua ya maama, ki tua: “Ne tie yua ya nialu n̄ kpaandi ki tinkuonga nni ki tua: «Bobni mani O Diedo sanu, sondi mani o sanbulmu.” ⁴ Jan bo la ti yodyuokobdi liadgaalgu, ki ñaagi o ciaga

nni ku gbanñagdigu. O bo ŋmani ti naasuudi, ki mua li fuali nni siadi. ⁵ Jerusalema niba, yeni Jude yaaba kuli yeni Jurden tinkundogi yaaba den caa o kani. ⁶ Bi den tuodi ki dogdi ki wangi bi tuobiidi, ki cedi ke Jan batise ba Jurden kpenu nni. ⁷ Ama wan den la ke farisienba yeni saduseyenba boncianla kpendi o kani ki bua wan batise ba, ke o maadi ba: “Waalaba buoli, ŋma waani yi ke yin sani ya pabienli n kpendi. ⁸ Yin nan loni ya luana n dagdi yeni i tuubma. ⁹ Yin da daani i ala nni ki tua: “Ti pia Abalahama ke o tie ti báa! Kelima n kadi ki maadi yi ke a tana ne siiga nni, U Tienu ba fidi fiini ya bila n tie Abalahama puolŋuani.” ¹⁰ Ku yalgu ji caa i tiidi jiina po i; ya tiiga n ki luoni luannana, bi ba pedi bu ki lu bu u mu nni. ¹¹ Mini, n batise yi yeni mi ñima ki bua yin legdi ki waani i biidi ki lebdi i pala. Ama yua n ŋua n puoli ki ba cua pia u paaciamu ki cie nni, hali ke n kan fidi ki pili o taacaakpaga. Wani ba batise yi yeni U Tienu Foŋanma yeni u mu i. ¹² O ji muubi li bonlendkaali o nuu nni i. O ba ŋanbi ki tigni u jalu, ki tini ki taani mi dibima, ki wodi ki kuodi li bunbuali nni, ki nan juu ku fengu ya mu n ki pia gbindma nni. ¹³ Lanyognu ke Jesu ñani Galile ki cua Jurden kpenu nni, Jan kani ke wan batise o. ¹⁴ Ama ke Jan yie, ki yedi: Mini n bua ŋan batise nni, ke a mo nan cua n ya kani! ¹⁵ Ke Jesu jiini o: «Ji cedi lan tieni yeni kelima li buali ke tin tieni yeni i yaali n tiegi kuli n tieni ki dudi. Jan ji den ki yie o maama. ¹⁶ Ban batise Jesu, ke o ñani mi ñima nni, ke tanpoli luodi, ke o la ke

U Tienu Foŋanma jiidi nani ki kpaajiega yeni ki sedi o po. ¹⁷ Ke u nialu ñani tanpoli, ki yedi ya maama ne: «O ne tie n bijabuadga i, n pali mani o po hali boncianla.

Diangbenga 4

¹ Ki fuoŋanbi gedi yeni Jesu i tinkuongi n, ki sitaani bign o. ² Ki Jesu loli bu ñobu yentuna piina yeni ñiadi piina, ki mi komi cuo gu. ³ Ki sitaani nagni ki maad o, ya tie U Tienu bijua cedi k a tana ne n kpandi jiedi. ⁴ Ki jesu ŋmian o: li diani ki maadi, k ti jiedi po baba k a cedi k o nul pia li miali, ama ya maataana kuli ña U Tienu ñobi n. ⁵ Ki sitaani tug o ki gedi yen o dingbanli ni, ki duon o jaandieciangu yuli po. ⁶ Ki maadi o: a ya tie U Tienu b ijua, ŋan yugi ki jiidi, klima li diani ki maadi: U Tienu tondikaaba ba tebni ki gaba, ba k a taali n da si tanli ⁷ Ki Jesu yedi o: li mo diani ka kan bigni a diedo U Tienu. ⁸ Ki sitaani guani ki tugi o ki gedi yeni o ya juali n kpedi paaa yuli po, ki waani o duliña munli kuli yeni li ŋanmu, ⁹ ki maadi o: n ba teni a lan kuli ne, li ya tie k a gbaani ki pugi nni. ¹⁰ Ki Jesu yedi o: sudi n kan ne, fin sitaani! klima a baa pugi a Diedo U Tienu baba i, ki go dondi wani baba i. ¹¹ Ki li yogu sitaani siedi ki ŋagu. Li yogu, ki maleki nba nagni ki tieni o buama ¹² Ki Jesu gbadi ki bi cuo San, k o ñani li kani ki gedi Galile. ¹³ O ñani Nasareti ki gedi kafarnahom ki li ki fagi yeni li moŋli, babiloni yeni Nepitaali tingn nni. ¹⁴ Ki lan fidi U Tienu tondu Esayi n bo maadi yaali n fidi ki tieni yeni i moŋi. ¹⁵ Yabulon

yeni Nepitaali dogi n yaabi, yeni yaabi n kua ki kpia li mɔgli bɔnpuoli po Juuridan dogu yeni Galiile yaabi bi nimɔnbi. ¹⁶ Li dogu n yaabi den ye bɔnbɔnli nni, k te la ya yinyienbi n yabi; ki yaabi n den kali mi kuuma bɔnbɔnli po mɔ la ya yinyienbi n cua ki fandi. ¹⁷ Ki li yogu ki Jesu ji cili ki muandi ki maadi, ɲa mani i tuonbiidi ki lebdi i ba klima U Tienu diema nago. ¹⁸ Li bo tie yeni k o cuoni Galiile li mɔgli kung, ki la o ninjabi bonbilie, Siimɔn, yua ki bi yiigu Piar yeni Andre ki bi lu bi janbaandi li mɔgli nni ki kpaani i jami. ¹⁹ Jesu maadi ba: ya ɲua man n ni, n bi cedi yin ya kpaani bi niba ki ji cedi li jancuoli. ²⁰ Li yogunu, ki bi ɲa bi janbaandi, ki ji ɲuagu ²¹ Ki wan cuoni ki gedi liigi waami, k o la o ninjanbi bonbilie mɔ Jaak Sebede bidi yeni San o kpelo ki bi ye o ɲunbiagu nni ki ɲanbdi bi janbaandi. ²² K o yinbi, ki bi ɲa bi janbaandi yeni bi baà, ki ji ɲɔd o. ²³ O bo cuoni Galiile jandieciandi nni, ki muandi U Tienu diema maama, ki paagdi i yian buoli kuli. ²⁴ Bi ji den taagi o yeli kaana kuli Siri dogun ni, ki bi cuoni o kani yeni yaabi n yia i yian buali kuli: yaabi ka sanpola ɲuabi, yaabi n baali i ting yeni ti gbannankpiendi danb. ²⁵ O nuwuligu ji den ɲua o: Galiile, Dekapol, Jerusalem, Jude yeni Jourdin puoli.

Diangbenga 5

¹ Wan la o niwulgu, k jesu don li juali po, k oyeqntieb nagni ki kal o kani. ² yeni wan yaadi o nɔbu, ki tundiba, ki maadi ba: ³ pamanli tie yaabi n jiindi bi ba, ki duu U Tienu po i. Ban

n tie U Tienu diemani niba. ⁴ Pamanli ye, yeni yaabi n kaa yeni ti ninsiidi. ⁵ Pamanli ye, yaabi n pia li pañiili, klma U Tienu bo ti cabi bani i tinga. ⁶ Pamanli tie yaabi n buudi mi koma yeni o ñuñuunu, i mómɔni sanu nni, klma bi ti ba di ki guo. ⁷ Pamanli bi ninbadama po, klma bi bo ti di li danbi mɔ ya po m ninñuma. ⁸ Pamanli tie yaabi n pia li papienli, ki dugni ban ba ti la U Tienu. ⁹ Pamanli tie yaabi n kpaani laafia yen m buama bi lieba po, ki dugni U Tienu ba ti yini bani o bidi. ¹⁰ Pamanli tie yaabi n tuagi i mómɔni sanu, ki bi nan wangi bi fala li po, kilima bani n tie U Tienu diema yabi. ¹¹ Pamanli yen ŋanbi ki loli ki cuo, yayognu ki bi sugdi, ki maadi ti maa biidi, ki pua mi faama, ki tiendi li bonbiili ki dugni min ya po. ¹² Ya ye mani li pamanli nni yeni i lalayien nni, ki dugni i ñuadi ti ba yabi tapoli po, ki dugni yaabi cindi ki tie U Tienu tondikaaba, bi den cagni bi mɔ yeni. ¹³ I tie yaami i tinga ne po. Ama, li ya tie ki mi yaama manu gbeni, bi ba tugi be ki guani ki mang o? li ji ki pia buama. Li tie ki ban tugi ki wuli niin po, bi niba n ya ŋmaadi li po. ¹⁴ Yinbi n tie ŋanduna yinyiem, ya dogu n ye li juali po, bonli kan fidi ki legni o. ¹⁵ Yeni, bi ki congí li fidli ki cubdili bobl nni. Ama bi yi cuon li fidli ki sien o naani ki li baa co ki yieni deni yaabi kuli po i. ¹⁶ I mɔ ya yinyienm n ya fandi bi niba ki ban fidi ki la i tuonŋanma, ki dondi i baa yua ye tapoli po. ¹⁷ Yin da maali, k n cua k min piini bi tondikaaba yikodi kaa, n cua k min piin ka, ama n cua ki min waani lan buali yaali. ¹⁸ Klima n

maadi yeni i mōni: tapoli yeni i tinga ya bua lan waagi nandi, ba lanbonli kan fidi ki piini yeni ya yognu k li kuli ne bo pundi. ¹⁹ Yua daani U Tienu maama nni, k ki cōlni, wan n bo te juodi U Tienu diema nni. Ama yua cōlni U Tienu diema maama kuli, ki wangi o lieba, k ban ya tie yeni, wani n baa tie nigbengl U Tienu diema nni. ²⁰ Ki dugni, n maadi, i bontitiedi ya ki ḡani cie U Tienu kadaagu gbanbanda yen farisien nba, i kan kua U Tienu diema nni. ²¹ I gbadi ki bi bo maadi ti yaja nba: a kan kpaa nulo, ki nulo ya kpaa o lielo, bi bo yi gedi yen o ti buudi danb kani. ²² Ama min maadi: yua beni o pali o ninja po, li buali ki ban gedi yen o ti buudi danbi kani. Nulo ya sugdi o ninja k o tie fanbi, bi bo gedi yen o suif nba buudi danbi kani. Nul ya maadi k o ninja tie yukpienli, bi ba lugu ya mu n kan jundi nni. ²³ A ya cua sala yid kanu, ki ba yid sala ki tiadi k a ninjua pia m maama yen a; ²⁴ ḡan daani a sala yid kaanu, ki gedi k fin yeni a ninjua n mang yen lieb o, ḡan fidi ki guani ki yidi a sala. ²⁵ ḡanbi k cuo a ba fin yeni a lielo ya pia maam; ki yegi ki ca buud daan o kani, ḡan tuodi yin gbadi i lieba maama ki sua ki da paa o san po, wan da ti gedi yen a bi buudi danbi kani, ki ti cedi ban luon a. ²⁶ N maad a yeni i mōni: a kan ḡan lan kani, ka ki pani, hali ya yognu ka bi pa li kuli ki kan sieni ba kuuga. ²⁷ I gbadi ki bi bo maadi: a kan dua yeni nuli den pua. ²⁸ Ama min nan maadi: yua nuali o pua k o yanma kua li pua ni, o dua yen o o pali nni. ²⁹ A nujienu ninbinli ya ye a po ki cedi ka tie biidi, ḡan ḡan o ki lu fagm ki

dugni bonyenli ya ki ye a gbanandi po, lan n pia ti ñuadi, yen ban ti taa ña ki lu a ya mu n kan bangi jundi nni. ³⁰ Li ya sua ka nujienu n kuand a ti biidi nni, jiagu ki lu fagma, ki dugni lan n su yeni a gbanandi kuli n ya ye ya mu kan bangi jundi nni. ³¹ L den maadi ki yua ñani o denpua, wan ten o ya til n wang i k o ñan o. ³² Ama min n maadi, yua ñani o denpua k li tie mi cuncuma po, li pua ya gedi ki dua yeni ja tian o, o kuani o denpua mi cuncuma nni. Yua kuani ya pua ki o calo ñan o, o mo go tieni mi cuncunmi. ³³ I go den kpeli ki gbadi ki bi maadi ti yaja nba: a kan maadi maama ki poli ki kandi U Tienu, ki bani ka fa faogu, a ya poli ka bo tieni yaali ñan tieni. ³⁴ Ama min, n maadi, da l polgi mani can yi i i. Da polgi mani tapoli po, ki dugni tapoli tie naani k U Tienu kaa ki buu ti buudi. ³⁵ Ba yin da polgi tingi klima li mo tie naani k o ñmaadi o taali, daa polgi mani ba serusalem, ki dugni serusalem tie o bado U Tienu dogu i. ³⁶ Da puoni a yuli ki poli, klima a kan fidi ki cedi baa a yuyengu n pendi bi ki bondi. ³⁷ I maama ni i bani ki yaali n tie moni, yin maadi ki li tie moni; yaali n tie faogu, ki li tie faogu i. Yaali n sieni kuli ña ti tuonbiidi kani. ³⁸ I kpeli ki gbadi ki bi maadi: ki nulo ya pua ki pudi o lielo ninbinli, li ñan ki ban pua ki pudi o mo ya ninbinli; a pua ki fendi a lielo ñinli, li buali ki ban pua ki fend a mo ya ñinli. ³⁹ Ama min, n maadi: daa gaani man bi niba biadima. Nil ya pab a u jienu kpianu, cab o u ganu kpianu ki wan pabi. ⁴⁰ Nulo ya bua bu yen a ki fie a liadi bigi, ñan cab o a liadi jali mo. ⁴¹ Nul ya niina ki ñan cuoni ki

gedi ya banli fagi, ŋan taa li banli fagnu bonbilie. ⁴² Teni yua miad a, da beli yua bua ki ŋan kpend o. ⁴³ Igbadi k bi bo maadi: ya bua mani i lieba, ki da bua mani i nandanba beba. ⁴⁴ Ama min, n maadi: ya bua mani i nandanba, ya jaandi mani yaabi n solgi po, k nan ni; ya jaandi mani yaabi wangdi fala po. ⁴⁵ yeni, ki ba fidi ki waani ki tie baá yua tagi poli po bidi. Kilima, wani n cedi k o yienu pudi bi nibi adma po yeni bi nimɔnbi po, ki cedi ki taagi ba, bi nimɔnba yeni ti nibiidi po. ⁴⁶ I ya bua yaabi n bua yinbi beba, i laa ñuadi ki bo laa i? Bi dogdanbi mɔ ki kubi yen kaa? ⁴⁷ I ya fuondi i naataani beba, i ji tie bee k li cie i liebi? Yaabi n ki ŋua U Tienu maama, bi mɔ ki tie yen kaa? ⁴⁸ Yin ji ya tie nimɔnbi, ki da pia biidi k tie nani i baá yua ye tapoli n tie nimɔn maami yeni.

Diangbenga 6

¹ Yin fangi mani i yula ki da wangi bi niba siigi ke ban la ke i tiegi. Yeni i ji kan baa ñuadi i Báa yua n ye tanpoli kani. ² A ya ba tieni salga a luoda po, ŋan da piebi a naatuna nani bi muyidanba n tiendi maama yiko bangma diena nni yeni a sanjala po, ke bi niba n kpiagi ba. N kadi ki maadi yi i mɔmɔni ke bani wani ba bi paabu n yeni. ³ Ama a ya bua tieni a luoda salga, a nuuganu n da bani a nuujienu n tieni yaali ⁴ Lan fidi ke a salga n tieni ŋasiili nni, ke a Báa yua n nua bonli kuli ŋasiili nni n ŋmiani a a ŋanma. ⁵ I ya jaandi, yin da tie nani bi muyidanba yeni, bani yaaba n maani ki se ti jaandiedi nni, yeni a sanjala po ki jaandi, ke bi niba n la ba. N maadi

yi i momoni ke bani wani la bi ñuadi o. ⁶ A ya ba jaani, ñan kua a dieli nni, ki luoni li ganli, ki jaandi a Báa yua n ye ñasiili kaanu; a Báa yua n nua ñasiili nni ba ñmiani a a ñanma. ⁷ I ya jaandi, yin ña mi maacianma nani bi nilanba ní maali maama ke mi maacianma n ba cedi U Tienu ní ga bi jaandi. ⁸ Da togdi mani bi tuada kelima i Báa bani yin bua yaali bá ke i dá ki cili i jaandi ki mia o. ⁹ Yin baa jaandi maama n ne o: Ti Báa yua n ye tanpoli! a yeli ní gagdi ti gandi nni; ¹⁰ A diema ní pundi; a buama ní tieni tinga nni nani tanpoli yeni. ¹¹ Puni ti dinne ti yentunjiema; ¹² ñan tieni ti tuonbiadi po sugli nani ti mo ní tiendi sugli yaaba biidi ti po yeni; ¹³ Da ña tin baa mi biigma nni, ama ñan fie ti o biado nui nni. Kelima mi diedma, u paaciamu yeni ti kpiagdi ti a yaali hali ya bina n ki pia gbenma. Ami ! ¹⁴ I ya dini sugli yaaba n biidi i po, i Báa yua n ye tanpoli mo ba di sugli i po; ¹⁵ Ama i ya ki dini sugli ya niba n biidi i po, i Báa mo kan di sugli i tuonbiadi po. ¹⁶ I ya loli bu ñobu, yin da biidi i pala nani bi muyidanba yeni, bani yaaba yen ñmidi ki nunga, ke ban waani bi niba ke bi loli bu ñobu. N maadi i mōni, bani wani la bi ñuadi n yeni. ¹⁷ Ama a ya loli bu ñobu, ñan jogi a yuli tolade, ki faadi ki ñanbi a nunga. ¹⁸ Ki da waani bi niba ka ke a loli bu ñobu ama a Báa yua n ye ñasiili nni. Ke a Báa yua n nua ñasiili nni ba ñmiani a a ñanma. ¹⁹ Da dogindi mani ki tinga ne ñalmani, naani ke ti bonlulugdi yeni i tontontanmōni ba biani, naani ke a suuda ba kua ki su. ²⁰ Ama yin ya lingi ki dogindi ñalmani

tanpoli naani ke ti lulugdi yeni i tontontanmoni kan biidi, ke a suuda mo kan kua ki su. ²¹ Kelima a njalmani n ye naani, a pali mo ye lankani i. ²² Bu nunbu n tie u gbanu fidsanga. A nunbu ya nani, a gbanu kuli baa yieni; ²³ Ama a nunbu ya ki nani, a gbanu kuli baa ye li bonbonli nni i. Lanwani i, ya yenyenma n ye a niinni ya tua bonbonli, li ba tua a po biigcianli i! ²⁴ Nilobá kuli kan fidi ki ya tuuni canbaanba bilie po. Kelima o baa nani yendo, ki nan bua o lielo; lani yaa ka wan ya taabi yendo ki nan fali o lielo. I kan fidi ki ya tuuni U Tienu po yeni njalmani po. ²⁵ Lani n cedi ke n maadi yi: «Da yagni mani i yama i miali o, yin ba di yaali lani yaa ka i gbanu po ti tialakaadi po. Li miali ki cie mi jiema aa, bii u gbanu n ki cie ti tialakaadi? ²⁶ Diidi mani tanpoli bonyugda: naa buu, naa go yendi mo; naa nan go begindi bonjekaali bá kuli bunbuana nni; Ama i Báa yua n ye tanpoli nan dindi na. I ki pia fuoma ki cie na aa? ²⁷ I siiga nni, nma ba fidi o yanyagdi po, ki pugni bá nuukpandunyenli o miali dana po? ²⁸ Ke be n cedike i yagni i yama ti tialakaadi po? Diidi mani u kuanu nni ku muapuugu n tie maama: kuu tuuni kuu go pua gaali mo; ²⁹ ama, n maadi yi ke bá Salomoon yeni o kpiagdi kuli, o nan ki fidi ki nandi yeni bá yengu n bobi maama. ³⁰ U Tienu ya bobindi u kuanu nni muagu yaagu ye dinne ke bi ba fandi ki kuuni gu u fanu nni, li ba ga ledi i, ke o kan bobni yinba ya niba n ki pia dudugdi boncianla. ³¹ Lanwani i yin da yagni mani i yama, ki tua: “Ti ba di be? Ti ba ñu be? Ti ba bobi be? ³² Keli

ma lani ya bona kuli, bi nilanba n lingi lani. I Baa yua n ye tanpoli bani ke i bua lankuli. ³³ Yin dá cindi ki lingi mi teginma yeni U Tienu diema; I ba yuandi ki lani ya bona ki pugni. ³⁴ Da yagni mani i yama saala po; kelima saala ba kubi li yuli. Daali kuli yeni li fala i.

Diangbenga 7

¹ Daa jaligi mani uba, k U Tienu mo kan jaligi. ² Ki dugni bu te bo jaligi i mo, ti buud daali. yin bigdi maami ki tieni yeni, bi te ba bigni yeni ki ten i mo. ³ Be cedi ka no o muanu a ninjua ninbinli nni, k ji ki no o kpadijengu yaali n paani a yali nni. ⁴ A ba tieni ledi ki maadi a ninjua ki wan na k a nani o muani o ninbinli nni, ki nan ki nua a ya kpadijengu. ⁵ Monafigi, nan ya kpadijengu ye a ninbinli no, ki fidi nuali ki nani o muanu a ninjua mo ya ninbinli nni. ⁶ Da tugdi mani yali n tie U Tienu yaali ki tieni sangbanli, aya tieni yeni bu juni ni; go da tugdi mani ya laani ki bi tagi yeni wula ki luni i duoli nintuanli ni, i tieni yeni, b bu nmaa li po. ⁷ Mia mani, bi ba teni, kpaan maani, i ba la, pua mani li ganli, bi ba luodi i po. ⁸ Klima: b tieni yua miadi, ki yua kpaani mo laadi, ki luodi yua pua po. ⁹ I siign nni, nmaa n bu teni o bigi li tanli, li ya tie k o miagu kpanu? ¹⁰ bii waa li ya tie k o miagu o jam mii? ¹¹ Yeni yin bia maami kuli, i bani ya bo nana ki ba teni i bidi, taalm naa po i, ki i Diedo ba teni yaali kuli ki bua li ya tie ki miagu i. ¹² Yin bua ki bi nibi n ya tiendi yaali kuli i po, i mo n ya tiendi yeni li nibi mo ya po, ti yikodi

yeni U Tieu tondi kadaagu n maadi yaali yeni. ¹³ Kua mani ya diñobu ñidi, klima ya diñobu n yabi sanu caa mi tudmi nni, ki bi niba boncianli nan ñanbi ki togi lan ya sɔnu. ¹⁴ Ama ya diñobu ñidi ya sɔnu tie makpangbendgu sɔnu, ki yaabi n togi lan kani nan ki yabi. ¹⁵ Fangi mani i yula yeni mi tofaama sawalpuaba, bi yi nagni i kani ki tie nani pañoe yeni, ama bi pala nni, ke bi bia nani i fuasangbanli yeni. ¹⁶ Bi luana n wangi ban tie yaaba. Bi ba fidi ki lali duudi konkonbu po oo? ¹⁷ Li go tie yeni i, tiinjanbu kuli ba loni luanjana i tiibiibu mo ní luanbiidi. ¹⁸ Tiinjanbu kan fidi ki loni luanbiigu, tiibiibu mo kan fidi ki loni luanjanli. ¹⁹ Ya tibu n ki luoni luanjana kuli, bi yi cua bu, ki lu u mu nni. ²⁰ Lanwani ii, bi yi bandi ba bi luana kani i. ²¹ Li ki tie yua n yi nni “O Diedo, O Diedo” ka ba kua U Tieniu Diema nni, kase yaaba n tie n Báa yua n ye ñaljanli nni buama baba. ²² Li daali ya pundi, bi niba boncianla ba maadi nni, “O Diedo, O Diedo”, ti den ki jaani ki miadi a yeli po ki bieli mu cicibiadmu uu? A yeli po ti ki tieni yaalidgu bona aa?” ²³ N mo ba kadi ki maadi ba, N ki bani hali bada! Fuadi n kani, ti tuonbiidi daano ne! ²⁴ Lanwani ii, yua n cengi n maama ki go colni li maama baa tie nani ya yanfodaano n maa o diegu ku tangu po yeni. ²⁵ Ki taaga ba nii, ki tieni ku ñinkuagu, ku faagu ní figi li diegu, ama ku kan baa, kelima bi maa gu ku tangu po i ²⁶ Ama ya nilo n cengi n maama, ki naa colni ma, baa tie nani ya yanluodaano n maa o diegu mi tanbiima po yeni. ²⁷ Ki taaga ba nii, ku ñinkuagu ní tieni,

ku faagu n̄ figi, ki pua gu, kun baa ki mumudi yomyomi. ²⁸ Jesu n̄ maadi ki gbeni, wan tundi maama den sia bi niba pala. ²⁹ Kelima o den tundi nani yua n pia ti yikodi yeni, kaa tie nani a gbanbanda yeni ka.

Diangbenga 8

¹ K JESU ñani li juali po, ki jiidi k o nuwuligu ñod o. ² K gbadl ba nagni o nuntuanli ki maadi: “yobdaan li ya tie k a bua a bu fidi ki paagi nni”. ³ Ki jesu tandi o nugu ki siigu ki maadi: “n bua, paagi” li yognu m̄ono k o gbadimi gbeni, k o paagi. ⁴ Ki jesu yed o: “cuo a ñobu ki da ña oba n gbadi ama gedi ki yaabi n yidi salgi n la ña, k ñan ten o salgi yaali ki Moyiis bo maadi k i gbadli ya paagi wan ten yen, ki ban bandi k a paagi”. ⁵ Ki jesu kua kafarnawuum dogu nni, k puldi nba ciamo nagni ki band o ⁶ ki maadi o: “yombdaan n tuons̄onlo yia ki dua deni, ki lebni ki kan fidi ki fii.” ⁷ ki Jesu maadi o: “n bu gedi ki ban paag o. ⁸ Ki pulisi nba ciamo ñmiani o “canbaa n ki dagdi yeni ñan kua n deni, maadi lanbonyenli baba, n tuons̄onlo bu paagi. ⁹ N m̄o pia canbaa nba ki c̄olinb, ki m̄o pia pulisi nba yaabi n c̄onln nni. N ya maadi yendo: gedi, wan gedi, ki maadi o lielo m̄o baa, wan baa, ki maadi o yombo: tieni ne, wan tieni”. ¹⁰ Jesu n gbadi o maami ki li ya ki lidi o k o maadi ya bu ñua o ki tua: yeni i m̄oni n maadi, n kpeli ki la o nulo ne Israel buolu nni k o dug n po nandi. ¹¹ N maadi fa, bi niba boncianla bo ñaa hali puoli yeni nintuali k baa ki kali ki taani ki dini yeni Abraham, Isaaki yeni

Sakɔbi U Tienu deni. ¹² Ama sitaani ya ya nibi, b ba te lubi naani k o mu co k kan jundi k bi nmani a ñina, k li bubuuli ye. ¹³ K jesu maadi o jua ne: ya caa k lan tieni nani a dindanli n buali maami. Li yognu k o tuonsɔnbig ne paagi. ¹⁴ Jesu bo gedi Pial deni, ki la o cuaro k o dua yeni ti gbanantongdi. ¹⁵ K o taa o nugu maani o po, k li gbanantongdi yaadi ki ñaagu, k o fii k i suani. ¹⁶ O yenjuogu, bi cua yeni yaabi n yia i yian buoli kuli jesu kani, k o bieli i cicinbiadmu o maam palu po, ki paagdi bi yianbi, ¹⁷ ki fidi k U Tienu tondo Isayi n maadi yaali lan fidi ki tieni: o tugi ti biidi yeni ti yian buoli kuli. ¹⁸ Jesu n diidi ki sua k o nuwuligu ñuagu ki yabi, k o puodi bongbanlieli po. ¹⁹ K jua ba ne cua ki maadi: canba, n bu ñɔd a ñan caa naan kuli. ²⁰ Jesu ñmiani o: i luali pia i fali, ki nuami pia ti tiadi; ama o nul bijua ki pia naani k o ba kpagni o yuli. ²¹ Bi ñuankaaba siign yendi maadi: Yonbidaan, cabi k n da gedi ki pii n baá o. ²² Ama ki jesu ñmian o: ya ñuan ni ki ñaa bi tinkpib n ya pii bi kuumi. ²³ O guani ki doni o ñunbiagun, wani yeni o ñuankaabi. ²⁴ Ban paani k o faalu kpid ki yil o ñunbiagu, k a ñunguona bigdi lan cubni o ñunbiagu, li sua k jesu guandi. ²⁵ O yegnkaabi nagni o kani ki findi o, ki maadi: Yonbidaan, faabi'ti, ti bu mi ñum bu dii'ti ! ²⁶ K o maadi ba: bee n cedi ki jie, i dandanli ki yabi ba waami, lani k o fii ki tandi o faalu yeni li mɔgli po, ki li kuli suoni. ²⁷ K li yaakilidi bi kuli, o tie ñmaa i, ki bi buali bi baan ni, k mi ñuma yeni o faalu kuli colm o? ²⁸ Wan tuadi bongbanlieli po, Gadarenia dogun,

k finfanda lie cua o ki gaa o liigi po, k li sonu bo nul bo ki tōgi o beba kilima li bo pia i jeje. ²⁹ Ki bi tandi ki maadi: be e n ye tinbi yeni fin siign ni, Daviid bijua, a cua ne ki ŋan waan'ti fala yooo? ³⁰ I duoli bo k ki fagi yeni ban ye naani, ³¹ k i cicinbiadmu yeni jaandi ki miadi jesu k o ya bu bel'b wan bel'b k kuan'b ti i duoli ne nni. ³² K o beli'b k kuan'bi i duoln, k li duoli san sani ki ban jiidi m ñunciamu nni ki bi bi kuli. ³³ Wan bo yegi yeni yaabi, ki bi sani ki guani o dogun ki waani i cicinbiadmu n bo kubi yaabi yeni n paagi maami. ³⁴ K o nuwuligu ñani ki ŋua jesu, ban lagu ya yognu, ki bi maadi o, ki wan ñaa bi dogun ni.

Diangbenga 9

¹ K jesu kua o ŋadgu nni ki puodi li mogli, ki lebdi ki kuni o dogu nni. ² Ki bi cua yeni jua ba ne o kani k o yia, o nugi yen o taana kulki kpe k o dua i lianŋ po. Ki jesu n la ki bi duu o po boncianli k o maadi l ja: “n biga da jie lba, a biidi piin o”. ³ Li yognu k U Tienu kadaagu gbanbanda ba ne ji maali: “yua ne sugdi U Tienu i”. ⁴ Ki jesu bandi bi maalma, ki bual ba: “be cedi ki pia li maalbiidi? ⁵ Lanbona lie ne siigni, n diidi ya lanbonli maadma paa i, a biidi piini bii fii ki cuoni? ⁶ N bi waan i, ki yin bandi k o nisaalo bijua pia o paalu i tinga ne po, ki ba fidi ki piini bi niba biidi.” Lan ya yognu, k o maadi yua k o nugi yen o taana bo kpe yeni: “fii ki taa a lianŋ ki ya kuni!” ⁷ K o fii ki kuni. ⁸ O nuwuligu n la yeni, k ti jaandi kua ba, ki bi

pagi U Tieniu yeni wan teni bi niba ya paalu ne. ⁹ Jesu den ñani lan kani, ki pendi ki la jua ba ne ki bi yi u Matieogu, k o kaa o tuonli nni, ban paa lonpo naani. Ki jesu yedi o: “ya ñua nni, k o fii ki ñod o. ¹⁰ Li puoli po ki jesu yeni o ñuankaaba bi kaa Matieog deni ki je, ki yaaba n bo gaani lonpo yeni bi biidi danba boncianli cua ki kali bi kani. ¹¹ Li bo sua ki farisien nba mo ye lan kani, ban la yeni ki bi buali o ñuankaaba: “i canbaa je(di) yeni yaabi ngaani lonpo yeni bi biidi danba, li ñan nii?” ¹² Jesu n gbadi li buali, k o yedi: “yaabi n pia laafia ka kpaani dogda, bi yianma n kpani o. ¹³ Gedi mani ki kpaani U Tieniu maama ne niima nni, lan diani naani ki maadi: “n bua bi niba n ya jie bi lieba ninñuma, mii bua ki ban ya yid ba salg kaa.” Ki jesu ji guani ki yedi lani: “mii cua k min yini bi nimonba ka, ama bi biidi danba.” ¹⁴ Lani ki San o ñunwulka ñuankaaba nagni ki buali jesu: “li tieni ledi k tinba yeni farisien nba pa ki lolgi bu ñobu, k a ñuankaaba nan ki lolgi i?” ¹⁵ Jesau ñmian ba: “yaabi k bi yinba puobianli jaama, ba fidi ki ya kaa yeni li pabonli ya yognu k o puodaan o da ki ye yenba. Lan, bobni mani, klma, o yogu cuoni k o puopaan o calo te kan ya ye yenba, li yognu i, ki bi te ba loli bu ñobu. ¹⁶ Nul te kan taa cabpanli, ki libi tiadudngu po. O ya tieni, li cabpanli yeni n bi cedi o tiadudngu yeni n padi ki pugni li lonli n yabdi ki cie cincinli yali po. ¹⁷ Bi ki tugdi mi daapaam ki ñmadi yeni mi daakpelima. Lan ya ka mim daapaam ba buoni u manu i, ama bi ba piagi mi daapaam li bagpaanli nni, yeni, li baa ye yeni o manu i. ¹⁸ Jesu n yedi ba yeni, ki li

nucingli cua ki gbaani o nuntualn ki maadi: “n jafaano da li kpe molanei, a ya cua ki taa a nugu ki maani o po, o ba guani ki fuodi.” ¹⁹ Ki jesu fii, wan yeni o njuankaaba ki nɔd o. ²⁰ Ki li sua ki pua ba, laadi o faadi, ki laa kolgi piiga n bina lie n yeni. Jesu n caa, ki li pua nagni o puoli po ki sii o liadl nɔgbanli, ²¹ klima, o bo maali o paln nni k o ya sii ba o liadl k o bi paagi. ²² Ki jesu gbagi, ki lagu k maadi: “n bi puoga, a dindanli paag a”, ki li yognu mono, l pua paagi. ²³ Jesu n pundi li nigbengli yua bo yin o yen deni, ki la a yelpieba yen o nuwuligu k bi nɔgi. ²⁴ K o maadi ba: “ya ña mani, i jifanbiga ki kpe ka, o gɔa i.” k li nibi ji cili k laagu. ²⁵ Ban beli ki ñani li nuwuligu, ki Jesu kua ki cuo i jifanbiga nugu k o fii. ²⁶ Ki li laabaali yadi li dogun kuli ²⁷ Jesu n ñani li kani ko paani o sonu ki caa, ki bi juanma bonbilie tandi ki yin o: “David bijua, a kan jie ti yeni mi nunnumaa?” ²⁸ Jesu n pundi deni, ki bi juanbi yeni nagni o kani, k o buali ba: “i tama k n ba fidi ki nuali nni?” ki bi tuo ki maadi: “iin, ti diedo.” ²⁹ Li yogunu ko sii bi ninbina ki maadi ba: “lan tieni nani yin maal maami yeni.” ³⁰ ki bi ninbina luodi ki bi ji nua. Ki Jesu maadi ba k ban da cedi nul n bandi (gbandi). ³¹ Ama, ban ñani ya yogunu, ki bi ji cili ki maadi li laabaali kaana kuli po. ³² Ban ñan ya yogunu, ki bi cua yeni muug ba jesu kani k a sanpola nua o. ³³ K o beli li sanpola, ki muugi ji cili ki maadi. K li ji cuo cila ya nuwuligu n bo ye li kani ki bi ji maadi: “tii kpeli ki la ne, Israel dogun ne. ³⁴ Ki Farisien nba wan nan maadi k o kubbi sitaani ya paalu

i, yua n tie a sanpola bado, ki yaandi a sanpola. ³⁵ Jesu bo caa i dogciamu yeni a lon gbana nni, ki tundi bi niba b tantaan diedn ni, ki muandi U Tienu laabaamanli, ki go tebi i yian buoli yeni bi ninbadanba. ³⁶ Jesu bo yi la o nuwuligu mi ninñuma n cuo o, ki dugni bi pala bo wadi, ki bi tie nani ya pei ki pia pekpali yeni. ³⁷ K o maadi o njuankaaba: “bu kpaabu yabi ama k a tuonsɔnla ki yabi. ³⁸ Yeni, mia mani o kpadaani, k wan pugni a tuonsɔnla o kpaabun ni.

Diangbenga 10

¹ K Jesu yiin i o nɔdikaabi piiga yeni bonmlie k teni'b u paalu k ban ya bieli a sanpola, k paagdi i kunkodbuoli kuli, yeni b cacagdaami. ² Jesu n bo sɔni u nɔdikaabi piiga n bonmlie yaab yela nne: cincinli yua n tie Simɔn, yua k bi yi'ug Piali, yeni o ninjua Andili; Sebede bid, lan tie Saaki yeni o ninjua Sani; ³ Filiipi yeni Batelemi; Tomayeni Matieog yua daa bo gaani lonpo; Alfe bijua Saak, yeni Tade; ⁴ Simɔni yua bo kɔni o dogu po; yeni Suuda Iskariot yua bo kuadi Jesu. ⁵ Piigi n bonmlie yaabi k Jesu bo somi n yeni k maadib'i k: «daa caa mani yaabi n k tie sufi -nba kani, k go daa kua samaliteni -nba dogu n ni. ⁶ Yaa caa mani Isalaheli buolu n ni nibaa po ban tie nani i pei yaabi bodi yeni ⁷ I yaa caa yi ya kpaandi k u tienu bali nagi. ⁸ Yaa paagidi mani b kunkoddanmi, k yiedi b kpienma, k yaa paagdi a gbaada, yaa bieli mani a sanpola k yaandb'i n pun'i ni i k daa kaa, mɔn yaa puuni mani k daa gaan bonli. ⁹ Yin daa kubi wula, k bia njuuni

ligi baa i boga n ni ¹⁰ Daa kubi mani bogli daa la mani liada lie daa kpaan mani cacaaogu; k go da kubi lanbanli kilema tuonsɔnli kan luo u jiema. ¹¹ I yaa pundi yaa dongbanbig n i bii yaa dongbanciangun i, yin buali k la b nimoma deni, k gadi k yaa ye lan kani hali yeni yaa daali k i bu pendi. ¹² I yaa kua l deni yi gaali l deni nuba i gaali nani. ¹³ B yaa tie numoma i ñogaalinani n yaa ye yen'm. B yaa tie numoma i ñogaali n guan i po. ¹⁴ B yaa gaa i, k go k sogi i maama yi ña l deni lani yaa kaa l dogu n i, k pidi pidi i taana u tangungu. ¹⁵ Yeni i mɔni i maad'i u tienu n bo bu b nubi kuli yaa daali, sɔdom yeni Gomɔl yaab yaali baa yeni l dogun yaabi. ¹⁶ nɔnbi sogi mani; n sɔni nani pabidi yeni i yangbanli siiga n ni. yaa sogi mani e wae yeni, yaa tie suoo mani o lanjel yeni. ¹⁷ Cuo mani i baa yeni b nubi, k dugn i b bo gadi yeni t buud yudanm kani. ban cuo i k pua i yeni a naapuna b tantaadiena n i. ¹⁸ I yaa po i k b bo gadi b dogdanm kani, yeni b batiebi kani. Yin maadi i mɔni n po bani yeni yaaba k tie sufi -nba nunɔ n i. ¹⁹ Yaa yogu k b bu gedi yeni yin daa buali yin bo maadi nandi bii yin bo maadi yaali kaa, i kan luo yaali k i bo maadi l yogu mɔno. ²⁰ K dugn i yim kaa bo maadi i baa u tienu mɔno n bu waani yaali k i bo maadi. ²¹ O nuli t bo kuadi u ninjua ban kpaa'og bibaa n kuadi u biga, a bila t bo fii k kɔni yeni b danmi k cedi ban kpab'i. ²² B kan yaa t bua i maam k dugn n po. Ama yua bo mind hali yeni l juogi u tieni bo fie wani ²³ Yaa dogu n i k b waani fala, yin sani k gadi dogu tianu. Yeni i mɔni n maad'i

i kan waa k gbeni Israheli dogi kuli k u nufosaal bijua k cua. ²⁴ I bani k yua bangi tuonli kan fidi cie o canbaa, o yomo mo kan fidi cie o yomdaani. ²⁵ Yua bangi tuonli yaa tie mani u canbaa yeni, k o yonmo mo tie mani o yonmdaano yeni, laa dagidi. B nan yiin o diedaani Besebuul o b ji bo yiin i u deyaaba ledi? ²⁶ Lani daa jie mani l nubi, k dugn i bonl k duagi, k t kan dogdi, bonl go kan yaa tie haasiili k nuli t kan bandi. ²⁷ N yaa maadi yaali l biigl n i, yin maad'm o yensiin n i. N yaa bulmi k maadi yaali yin maad'm b nib kuli n sogi. ²⁸ Daa jie mani yua bo kpa nuli k nan kan fidi kpa o nanligi. Jie mani u tienu wan bo fidi cedi o nuli nanligi yeni o gbanu kuli n bia u muu n i. ²⁹ Baa kuadi nuanbidi bonmlie k gaani i ligi waama ne ii? Ama i siign i baa yendi kan baa tingi n i, k l yaa tie k i baa u tienu buami yaa kaa. ³⁰ Yinm wani u bani i yudi m ono n do nandi. ³¹ Lani daa jie mani bonli, k dugn i cie t nonbidi kuli. ³² Yua maadi b nubi siign i k u tie n yua, n mo t bu maadi n baa yua ye tanpoli po nungn i k n ban'o. ³³ Ama yua yie k waa tie n yua b nubi siign i, n mo t b yie'ug n baa yua ye poli po nunj n k mii ban'o. ³⁴ Daa maali mani k baa yeni t mandi kaa b nubi siign i i tingi ne po. N k baa yeni mandi, n baa yeni l kokonli. ³⁵ N baa k mi paadi i bijabigi yeni u baa i, i bipuoga yeni u naa i, u pua yeni u calnaa i. ³⁶ O nuli nataanu mono n t bo kpandi u ninnando. ³⁷ Yua bua u baa bii u naa k cie n waa dagdi yeni wan to n nuado. Yua bua u bijua bii u bisalo k cie n o mo k dagdi yeni wan to n nuado ³⁸ Yua mo go k tugi

n dapɔnɔnli k ɲɔdi'n u mɔ k dagdi yeni wan tɔ n ɲuado ³⁹ Yua kpaani k wan fie u miali u bu biani u miali. Ama yua luni u miali k dugn i n po u bu gua k la u miali. ⁴⁰ Yua gaa'i u gaa mini, yua gaa n mɔ gaa yua sɔn'n i ⁴¹ Sogni ya baa k nuli gaa'o k dugn i u tie u tienu sogni u bua la u tienu sogni ɲuadi, numɔni yaa baa k nuli gaa'o k dugn i u tie numɔni, u bu la l numɔno ɲuadi. ⁴² Yinm n ɲɔdikaabi, i k tie nugbenga kaa ama yua bu kabi baa ɲisɔngnmi k teni i siign i yendi k dungn i u tie n ɲuado, n maadi i mɔni, u kan luo u ɲuadi.

Diangbenga 11

¹ Jesu n gbeni o tunda yeni o ɲuankaaba, ko puodi ya longbanbimu sien ki tugni ki muandi U Tienu maama. ² San bo ye o dansaldiegun ki gbia ya tuɔɲana bo tie kuli, k o sɔni o ɲuankaaba k bi bual o: ³ fin n tie yua k ti guu bii ti gɔ da ba guu tian i. ⁴ Jesu ɲmiani: ya ca mani ki ban waani San yin la yaali yeni yin gbadi yaali: ⁵ bi juanbi nuni guani ki nuali, i wabbmu fii ki cuoni, a gbada nugi tandi, a tubkpaana cili ki gbia, k bi tikpiib fii t kuldn ki talgnba gbia li laabaamanli. ⁶ Li pamanli yabi yaabi n duu n po k bi dindanli cie. ⁷ Ban paani ki ca k jesu cili ki ji maadi San po o niwuligun nni, i gedi ki diidi bee i tinkuogn nni? li galgunli yua ko faagu migni i? ⁸ ama i gedi ki ban la ɲmaa i? ya nilo ɲanbi ki lani k li ɲan nni? diidi mani yaabi n la ti tianandi tie yabi n kua bad diegu. ⁹ I ji gedi ki ban la bee? U Tienu tondo o? n, i bi jiin n, o cie U Tienu

tondo. ¹⁰ Kilima li tie yua k li bo diani ki maadi: diidi mani, n bi sɔni n tondo k wan bobni i sɔni ki guudi a cuama. ¹¹ Yeni i mɔni n mkaadi, bi puobi madn kuli, ti da ki la San ya lielo, li tie yeni ti Diedo diema nni i big n tie ciamo k cie bi kuli. ¹² Lan cili San yognu ki pan pundi hali mɔlane, ti Diedo diema ti mi tuami, ki bi gbanmandanbi kɔni bi ηmiali nni. ¹³ Kilima bi tondikaabi yeni ti yikod kadaagu bo maadi U Tienu maami yo, k San fidi ki yuandi cua. ¹⁴ Ki ya bua yin gbadi niimn ni, ban yi yua Elin bo bi cua. ¹⁵ Ki yua pia ti tubdi ki ba gbadi, wan gbadi. ¹⁶ Ki mɔlane nibi ne, bi naani yeni bi lee? ya bila n kaa bi niba n paa ki tigli naani, k sieni, ki yi bi lieba, ¹⁷ ki maadi: ti piebi i naagbaamu (i yelmu), ama i ki jeli (ηɔni ciagi), k ti yini i kuuyani, i ki mɔni kumɔni (ku bubuuli). ¹⁸ Ki dugni, San cua k ki di, k ki ñu (ki lolgi o ñɔbu), k bi yedi ki cicibiadmu ηuagu. ¹⁹ Ki nufosaali bijua cua ki di, ki ñu, ki bi yedi k o puoli mani ki kandi, ka tie dañuuli, k tie lonpogaala yeni bi bid danbi dɔnli. Ama mi yanfuomi waani o tuona nni yaali ntie bonmɔnli. ²⁰ Li yognu k Jesu cili ki ji fu yeni ya nibi k bi dogin k bi tieni ti paldi boncianli, k bi tɔgu nan ki lebdi. ²¹ Yubonli a po, koransen! yubonli a po betesayida! ki dugni ya yaalidgu bona tieni i siigni ya bo tieni Tiir yeni Sodɔm, hali daal o mani bi tugi o kpalpiagu yeni mi fantanpiema ki tuuba o. ²² Li ya po i k n maadi: daa jijuog buud daali, Tiir yeni Sodɔm b la sugli ki cie yi i. ²³ Fin, Kafarnawuum, a mali k fin yeni a yabnu kuli a ba si tawlgbongu i? N n, a ba jiidi hali

o tinkpiigun, ki dugni ya yaalidgu bona tieni a siigni k a k lebdi ne ya bo tieni Sodom i, mani o da sieni ki ye dinla daali. ²⁴ Li po n cedi k n maadi, k daa jijuogi daali sodom buud baa suu yen ni. ²⁵ Li yognu k Jesu gaa mi maama ki maadi: n dond a, ti Diedo, poli yeni tinga canbaa', yeni njan wuoni bi yanfuodanbi yeni bi nunfandanbi ya bona ki nan tugi lani ki waani a bila. ²⁶ N, n Baá, n dond a yeni njan bua ki lan ya tie yeni. ²⁷ N Baá ten nni u paalu bonli kuli po, k nul k bani bijua, li ya ki tie Baá yaa ka, k nul ki bani Baá li ya ki tie o bijua yaa ka yeni yua k o bijua waani o ²⁸ Cua mani n kani, yinbi yaabi n cogi, ki tugi k li kpiagi, k min teni mi fuoma. ²⁹ Tugi man n fala ki cengi m maami, ki dugni n tie pasiadaani ki go jiind nba, ki bi la i nalimi fuoma. ³⁰ Ki dugni, n tugli yua k ki kpiagi.

Matie 12

¹ Li tie saba daali ki jesu pendi ya kpaabu nni ki i dii beni, ki mi kom cuo o nɔdikaaba, ki bi togidi ki nmani. ² Ama Falisien nba n la li bona ke bi maadi jesu: diidi a nɔdikaaba ne, bi suani ya tuonli ke ti yiko ki cabi ke lan tieni saba daali. ³ Ama ke jesu nmiani: yi k bangi ki gbandi DAFidi yeni o niba n bo tieni yaali ya yoginu ke mi koma cuo'ba aa? ⁴ Bi bo kua U Tienu jongun nni ki tugi saligi kpanu ke wan yeni o yegini nmani, ke li naa bo cabi ki wan yeni o nɔdikaaba ba yendo n nmani. U Tienu ya po li bontitiedi bo ki tie kualika. ⁵ Yi cogi Moyisi n den diani yaali o ku daagun nni ke bi saligi yidikaaba n yidi saligi laadi daali

ke li ki tie biidi. ⁶ Ama n maadi, n cua yi kani, ke n maami moni ke cie i jaandielin yikodi, li ya po ya tunda ke n tieni mon i po ki cie yeni yi yanjanba n den waani yaali damiwoncil po. ⁷ Yi bo baa tiani li maama i diani nni;"n bo suni ke mi maadi yeni mi buama ke cie yeni min ya yidi saligi ki wangi. Li tie ki bo bani mi maadi yaali niinma nni, i bo kan maadi n ηodikaaba ke ban tieni yaali ke tie bonbiili ka. ⁸ N tie o nilo bijua ki pia yiko yeni mi maadi bi niba yaali n tie bi tuonli laadi daali. ⁹ Ki jesu siedi bi kani ki ban kua bi jaadieciangun nni, ¹⁰ ko la nilo ko nugu kpe, ki falisien nba bualo, li cabi ki tin paagi yianmo laadi daali. Bi den maali ki jesu den maadi ki tudi ki ban pun'o i jaligi. ¹¹⁻¹² Ko ηmian'ba: yi siigan nni ηmaa ya po i yo ko yangi ba baa u buugun nni laadi daali ko ba ηaa ke kan ñano ke wan ñiindi lien nni? Yi ya po li bontitiedi buali? Li ya po, o nisalo pia ti kpiagidi ki cie i yanga, lan li buali ki ban paagi yianmo laadi daali i? ¹³ Ki jesu maadi li nilo: tandi a nugu, ko tandi li yoginu mono ko nugu paagi. ¹⁴ Li yoginu ki Faliusien nba ñani u jaandieciangun nni, ki ji kpaani ban ba loli maama ki biani jesu. ¹⁵ Jesu den bansdi ki Falisien nba den kpaani ban bian'o, lani ko tugi o ηodikaaba ki fagidi li kani, ke o niwuligu yeni bi yianma ηua ko paagi'ba. ¹⁶ Li yoginu mono ko maadi'ba ke ban da ηaa ki nilo n bandi wan tie yua. ¹⁷ Wan maadi yeni ko tieni nani Isayi n bo maadi yaali. ¹⁸ Diidi mani n tuononlo yua ke n lugit'o ki bua'o, wani ki n du o po, n ba kuan'o mi fuonma, ke wan fidi ki bu

yabi n ki bani U Tienu. ¹⁹ Bi kan kɔni, bii kan tandi lani tie ban da gbadi bi maama kaana kuli. ²⁰ O baa mani yeni taliginba, ke nilo yua nagi ba mi kuumi, o ba nualo, ama ki bi niba ya sanu n tuagi nni. ²¹ Li ya po yaabi n ki tie Iifi ba daani 'o. ²² Bi den cua yeni nilo jesu kani ko tie juamo ki goa tie muugi ki dujgini li daano den gbie yeni ti fuobiidi, ki jesu paago ko cili ki maadi ki goa nua. ²³ O niwuligu n la li bona ki ya ki lidi ki bi buali, o ne n kilisiti, dfiidi bijua yua ke ti gu yeni? ²⁴ Falisienba n gbadi li paligu tienu ki bi yedi: o ki tie U Tienu ka, Belisebuli, ti fuobiidi canba n tieno li paalu ke wan beli ti fuobiidi. ²⁵ Ama ke jesu bandi bi maalima ke maadiba: ya buoli n yabi kɔni yen o niba caa ke wan biai, ki ya dogu bii ya diegu ke konkɔna yabidi kuli ba mudi. ²⁶ Li tie yeni ki sitaani ya ba fidi ki beli o sitaan lieba, li tie ko guani ki kɔni yeni oba i. ²⁷ Yaali n tie bonbiadili, sitaani ya tieni ya paalu ke min beli ti fuobiidi, ki yinbi i nɔdikaaba bi le n bieli'b bii? ²⁸ Ama n ya bieli sitaani yeni U Tienu ya fuoŋanbi, yen wani u Tienu diema ba i po. ²⁹ N ba waani yaali ya po k n pia ya paalu n bieli ti fuobiidi, nilo kan fidi ki kua paaldaano deni ke ko daano ne bo ki tuodi ki bani o pundima po, o ya tie o dɔnli o ba yendi yeni o den kuli. ³⁰ Yinbi yaabi n bani ki U Tienu fuoŋanma tien'n o paalu ki n bieli ti fuobiidi kuli tie n yibalinba. ³¹ I maadi ke li ki tie fuoŋanbi paalu po ka ke n bieli ti fuobiidi, lan n maadi ne: yabi n cagini ki go sugidi bi lieba ya mia U Tienu bi biidi sugili, o ba di sugili bi po, ama o kan di sugili yabi n

sugidi ki maadi ti maabiidi o fuonjanbi po. ³² U Tienu ba di sugili yaabi n kpagini mi maama po, min o nilo bijua, li yoginu, n maadi ko Tienu kan di sugili yaabi n maadi ti maabiidi ki sugidi o fuonjanba lan tie molane yeni ya yoginu dua ki baadi kuli. ³³ Tinangi kuli luoni a luan njanma i, ko tibiigu mo luoni ti luanbiidi, bi bandi i tinangi o luana kani, ³⁴ yinbi yabi nte walaba buolu, nibiada, li ba tieni ledi yi mali ya maalinma nani i? kelima, yi pali n gbie yeni yaali yi njobu mo maadi lani. ³⁵ O ninjanmo suani a tuonjanma i tinga po ko nibiigu mo suani o tuonbiidi ki biligi i tinga po. ³⁶ Ki n maadi ke ti buudi daali, bi niba ba dugini bi maabiidi yaali ke bi den maadi kuli. ³⁷ I maama po ke bi ba buu'yi, i maama po ke bi ba biani. ³⁸ Lan ka gbanbanda yeni Falisienba maadi jesu: canba tien paligu ke tin diidi, ³⁹ ki jesu nmianba ki maadi: kangbada yeni concona buolu bua ban la u paligu, ama yi kan ji la paligu lan nani Jonasi n bo tieni ya paligu. ⁴⁰ Nani Jonasi n bo tie daana ta yeni niadi ta o janciangu tugini, li tie yeni ki o nilo bijua ba tieni daana ta yeni niadi ta li tinpualin nni. ⁴¹ Ninif niba ba fii ki sedi yen nni U Tienu buudi daali kelima bi nja bi tuonbiidi kuli ki cengi Jonasi, molane n ji cua yi kani ki moni ki cie Jonasi, li ya po U Tienu ba buu'i. ⁴² U Tienu buudi daali yanbangu puobadi ba fii yeni o yoginu niba ki bian'ba kelima bi cengi Salomo, ke min nan cie Salomo ⁴³ Fuobiigu ya nani nilo kani o yi gedi naani kuoni ki kpaani ya daano ko ba ye yen'o, ⁴⁴ o ya ki la o yi maadi oba, n ba guani min nani naani po, o ya guani o

yi la k U Tienu fuonjanba ki yeni li daano yenma, li daano yenma tie nani ya diegu ke bi njanbi ki tingini ki li nani. ⁴⁵ lan wani o yi gedi ki ban kpaani ti fuobiidi bonbi lele ki pugini o po ban ba ki ya ye lan kani. li daano yinyienu ba njanbi ki biagi ki cie cincinli. li nan ba tua yeni ya niba gbadi mi maama li dajijuogi daali bi po. ⁴⁶ Jesu n bo maadi yeni o niwuligu yeni i, ko naa yeni o ninjabi cua ki sedicincanli, soni nilo ki ban waani jesu ki bi ye. ⁴⁷ Ko maado: diidi a naa yeni a ninjabi gu'ŋa, bi kpaani ban maadi yen'a ⁴⁸ Ki jesu nman'o ki maadi: nmaa n tie naa i? nmaa n tie n ninja i? ⁴⁹ ko tandi o nugu o yeginkaaba po ki maadi: diidi mani yaabi n cengi ne, n naa yeni n ninjab n yeni. ⁵⁰ Yaabi n tiendi n baa n bua yaali ban n tie n naa yeni ninjaba

Matie 13

¹ Lan daali, jesu den nani o deni, ke kali, Galile nincianma jaali kunu ke bangiba, ² Bi niba boncianla den taani o kani, o den kua ki kali o nadiigu nni, ya niba n yabi yeni kuli den ye li jaali po. ³ Jesu den maadi'ba mi maama boncianla yeni mi kpanjama ke yediba: "o kpakuolo den nani ke ba pagi i bonbuoli. ⁴ Wan den pagini ya yoginu, li tiani den ba u sankunu, ke ti bonyugidi den cua ki dini yi. ⁵ I tiani mo den ba tancaga tingin, mi tama n ke yabi naan kani, li den pudi tontoni, nani mi tama n ki yabi yeni. ⁶ Ama u yienu n den paagi li bonbuli kaala den mali ki kuodi, kelima laa den pia jiin moani ⁷ I tiani mo den ba i kokoni nni, i kokoni den fii ki dini yi. ⁸ Bonbuo tiani mo den ba ki tingnana nni, ki

den pudi ki loni, i ne den loni, kobiga kobiga, i tian mo piluoba luoba, i ne piitata. ⁹ Yua n pia atuba ki ba gbadi, wan cengi. ¹⁰ Bi ñodikaaba den nagini jesu kani ke den yedo: “be ya po yo ka maadiba mi kpajam. ¹¹ Jesu den guani ki yedi: “bi puni yinba wani n bandi tanpoli dienma nni bondoginikaali, ama laa tie bi ya po ka. ¹² Kelima yua n pia bi ba pa o ki pugini wan ya pia boncianla, ama yua n ki pia wani bi gaa o kani ba wan pia yaali. ¹³ Li tie lani ya po yo ke maadiba mi kpanjam, kelima ba ke bi nua bi kan la liba, ba ki bi cengi mo, bi gbadi liba ki bandila. ¹⁴ Bi ya po li tieni ki gbeni, nani Isayi yua n soḡini u tienu maama ki yedi: i ba cengi yeni i tuba ke kan gbadi liba, ke nonli yeni i nuni, ke kan liba kuli. ¹⁵ Li tie yeni bani ke Isayi masoḡinkaaba kua ki gbeni, wan den yediba yaali, i ba cengi ama i gbadi liba, i ba nonli ama i kan la liba, kelima bi naa niba pala juagi, bi gnali bi tuba kaa bua gbadi, bi tie yeni ki kaa bua ki n̄aa bi tuonbiidi ke min nonli'ba ki bua'b bii ki faabi'ba. ¹⁶ Li pamanli ye yeni yi, kelima i nuni nua, i tuba mo gba. ¹⁷ N waani yi monmoni, u tienu maama soḡinkaaba boncianla, yaabi n tiegi den bua ki la ya bonla ki nua ne, ama baa la, bi den bua ki gbadi yi gba yaali ne ama baa gbadi. ¹⁸ Lan wani yi cengi o kpakuoli kpanjama yeni li bundima. ¹⁹ Ya yoginu ko nilo cengi tanpoli dienmin maama ki naa gbadi lan bua ki yedi yaali, sitaan cua ki ñani ban buli yaala o pali nni, wani n tie ya bonpagikaala n ba u sankunu. ²⁰ Ya bonbuoli n ba i tancagi tinga nni mo tie yua n cengi mi maama ki gaanma tontoni yeni

li pamanli. ²¹ Ama o kan fidi ki sedi ya yoginu ki mi yepaama cua o kani, bii bi niba ya wan'o fala nanduna nni, waa pia jiini, se wan gbali ki ba. ²² Yinba i konkoni tinga mo tie yaabi n kpaani ki tua piada, ba kpaagi bontiali po se i ligike tie yaali n dagidi bi po, bi sundi u tienu po, ba tiendi u tienu n buali, bi tie nani ya tinga gbie i konkoni yeni. ²³ Ya bonbuoli ba ki tingnanga nni, li tie yaaba n cengi mi maama ki gaa mi gbadima yeni momoni, li tie bani n luoni li bonluonkaali, kobiga kobiga, piiluoba luoba, yeni piitata. ²⁴ Jesu go den pua'ba kpanjam toma ki yedi;'tanpoli dienm naani nani ya nibi nden buli o kuanu nni. ²⁵ Wan den goa ya yoginu, ko yibali den cua buli i naniidi u kuanu nni, ki guani ki kuni. ²⁶ Li bonbulkaali n den pudi ki loni ti muabiandi'ti yaali n tie naniidi yen mo ko den dogidi. ²⁷ O kuadaano, tuonsomba den cua ki yedi'o, canba, naa den buli bonbuonam ka a kuanu nni? Be ya po yo ki naniidi mo nan ji ye lien n? ²⁸ O den guani ki yediba, li tie yibali n soni lan ya tuonli, lani ki bi naacenba nmiano: a bua tin gedi ki pan nabi bii? ²⁹ Canba den guan'ba: yen ka, ya jie mani ke yi da te taani ki nabi i bonbuonami, ³⁰ naa li kuli n ya kpedi hali li dipeli, lan yoginu n ba yedi a dipela, ban cindi nabi i naniidi (ti muabiadi) ki loli ki sia(ju) ama ki yi taani i dinanmi n bonbualin. ³¹ Jesu goa den pua'ba mi kpajatianma ki yedi: "tanpoli dienma naani nani ya bonbigu n wa (nidi) ki cie mi juobinm, ke o nilo den taa ki nuu o kuanu n. ³² Lan ya bonbii nidi bii wa ki

cie i bonbii kuli, ama bu ya kpedi ya yoginu bu yen tua ticianbu ki cie o gogdigu naan kani ki ti bonyugidi ba fidi ki cua ki tieni bi tiadi bu beni nni. ³³ Jesu go den togidiba kpanjatiali ki yedi: “tanpoli dienma goa tie nani li dabinli yeni, o pua den taa ki muani yeni yiemu taa ki sieni ki li kuli fii (k nobi) ³⁴ Jesu den bangi li niwuligu ki maadi'ba laa bonli kuli yeni mi makpanjam, waa den maadi yenba ka ki pua kpanjam. ³⁵ Li kuli ne den tie lan kuani u tienu nisongikaaba maam po man tieni, m maadi mi kpanjam, n ba maadi'ba mi kpanjam ki dogidi ya bona n den wuo hali nduna cilima yoginu. ³⁶ Jesu nden cabi lan ya niwuligu, o den kua o diegun nni, lan ya yoginu bi ndikaaba den nangini o kani ki ³⁷ yedi'o: bundi ti po ya naniidi den ye o kuan nni kpanjam, ki jesu nmianma, yua buli i bonbulinam tie mini o nisalo bijua. ³⁸ O kuanu mo tie nduna, ya bonbuoli nan mo tie u tienu n die ya niba, aljani nni bila, ti muabiidi tie ya niba n tiendi sitaani n yedi ban tieni yaali. ³⁹ Yibali yua buli i naniidi tie sitaani, li adipela n ba pe i di ya yoginu tie nduna juodima. Adipela mo tie malekinba. ⁴⁰ Nani ban yi loli ti muabiidi ki loli maama ki ju o mu nni, li ba tie yeni li ndunli juodima yoginu. ⁴¹ O nisalo bijua ba soni o malekinba ba nani o diemin ne kuli, yaali tie bonbiili kuli yeni yaabi n tiendi mi biadima. ⁴² Ki luba o mu buogun nni naani kani n bia ke bi ba buudi ki nmani a nina. ⁴³ Li yoginu, bi niteginkaaba (bi nimonba) ba yendi nani o yienu yinyienma yeni bi baa dienma nni.

44 Tanpolu dienma goa tien nani ya piama n wuo o kuanu yeni, ki o nilo laama (piidi) ki go guani ki wuonma, wan gbie yeni ya pamanli po ko den gedi ki ban kuadi wan pia yaali kuli ki guani ki daa u kuanu yeni. 45 Tanpoli dienma goa tie nani ya kpenkpendo den kpaani mi lanbima ki li nani boncianla. 46 Wan den laanma ki mi daagu n paa maama po, o den gedi ki ban kuadi wan pia yaali kuli ki da. 47 tanpoli dienma go tie nani, ti janbaandi ki bi taa ki lu mi ninciama nni, bi yi cuo i janbuoli kuli, yaabi n nani yeni yaabi n ki nani, ti janbaandi ya gbie yeni i jam, bi jankpaanba yi dadi ki nani mi ninciama jali po. 48 Bi yi gandi ya jami nani ki tieni ti bauodi nni, ama bi ba lu yaabi n ki nani wani. 49 Li ba tua yeni nanduna juodima, malekinba ba cua u tienu n ja ti buudi naani kani, ki paadi bi nibiadiba. 50 Bi ba lu'ba ya mu n bia nni, naani kani ki bi baa buudi yeni fala ki nmani bi nina. 51 Naani yi gbadi laa bonla kuli bonnanla a? Bi ndikaaba den guano. 52 Nn ti gbadi, lani ki jesu den yedi yeni u tienu maama gbanbanda siigan yua n tua tanpoli dienma n ndika, baa naani nani ya nilo n pia o dieli ki nangi o nalimankpelo nni yen wan pia ya nalmani paano. 53 Ya yoginu ki jesu den maadi'ba lan ya bonli kuli ki gbeni, o den taa o ndikaaba ki nani li kani. 54 Wan den pundi Nasaleti o den kua li bali maama bangima dieli nni ki bangi, li den lidi yaabi n den cengi o bangima kuli ki maadi. 55 O naa nilo ki tie nani tinbi yen kaa? o ba laa yanfunma m o lee? O tieni ledi yo o ki tiendi mi bancianm? Waa tie

o kpagikpielo bijua kaa? Maliyama ka tie o naa, Jaka, Josefi, Simono yeni Juda ka tie o waanmu(o ninjaba). ⁵⁶ o ninsiabi mo kuli taani ki ye yen'ti ti dogun ⁵⁷ Ya niba n ye li kani den yie kaa tuo ki gaa jesu nani u tie kilisiti, lan wani jeasu pali den biidi yeni ban tie maami po ko yedi'ba, bi kan fali u tienu nisonginka kaan togi se o dan dogun nni yeni o diegun nni. ⁵⁸ Waa den tieni bancianm boncianla laa kaanu, kelima bi pajuaga ya po.

Matie 14

¹ Li yoginu Elodi yua den tie Galile dienma bado ki bi maadi jesu maama. ² O den yedi obadibaanba: ban maadi o nilo yua ya maama yen tie Janbatisi. O fii bi tikpiiba sin siigan ni. Lani n cedi ko fidi ki suani o naa paalu, ki tiendi ciila bona boncianli. ³ Diidi yaali ya po n cedi ki Elodi den maali yeni kelima Elodi den taa o walo Filipi denpua Elodiasa ko da ye. ⁴ Li po Jan den yedo: U Tienu bali maama ki cabi nan tieni laa bonli, li po Elodi den bua wan mangi Elodiasa pali, ki cedi ko sejenba cuo Jan, ki lolo, ki kuan'o li yonbidielin. ⁵ Ama, Elodi den bua wan kpa Jan ki nan jie o niwuligu maama, kelima o niwuligu den nua ki Jan tie sawali pualo yua maadi U Tienu maama. ⁶ Elodi madijam daali n den pundi ki Elodiasa bisalo den jel i ciaga li nintaanli canba sin siigin, ki mangi o badi pali. ⁷ Hali ko den poli, ki niani ko ba pun'o wan miagu yaali kuli. ⁸ Li ya po o jifaano den kua o naa kani, Elodiasa den buali wan ba mia yaali, o naa den guani ki yedi'o ban maadi ki a bua Janbatisi yuli, wan den gaa o naa tundi, o den

guani ki yedi: teni nni, ne kanba Janbatiſi yuli i tadigan nni. ⁹ O badi pali den biidi li po, ama wan den poli ki niani ko ba tieni wan miagu yaali o niwuligun yaba n kali ki lind'o kuli siigan, o den cabi ki bi ten'o. ¹⁰ O den ſoni ki bi ban jia Jan yuli li yonbidielin. ¹¹ Bi den cuan li yuli ki li kpie li sanlin, ke teni o jafaano. O den gaa ki gedi ki ten'o naa. ¹² Jan ɲodikaaba den cua ki taa o kpiemo ke ban pii, ki gedi ki ban waani jesu. ¹³ Jesu n den gbadi laa laabaali, o den kua o ɲinbiagun nni ki fuadi ki gedi Galile ɲincianma po. Ya yoginu ki bi niba den bandi wan ye naani, bi den ɲani bi dogin nni ki balin mi ɲincianm ki cuoni ki ɲod'o. ¹⁴ Jesu den cua mi ɲincianma kunu bi kani, ya yoginu ko la o niwuligu ki bi ladi k ban caa, mi ninɲinma den cuo'o bi po, o den paagi yaaba n yia kuli bi siigan nni. ¹⁵ Dajuogu yoginu, o ɲodikaaba, den nagini o kani ki yedo: “tin ye naani ne tie fuali ki o yoginu mo bua gedi, cabi o niwuligu ki ban gedi o dogun nni, ki ban ba li bonjekaali.” ¹⁶ Ama jesu den yuani ki yediba, li ki buali ki ban fii ki gedi ki ba mi jiema, li buali ki yinbi mono n tenbi ki ba je. ¹⁷ O ɲodikaaba den yedi'o: ti sieni kpanu bona muu yeni jamilie baba ne, ¹⁸ Jesu den yediba: “cuani mani n kani na. Lan wani ki jesu den cedi ki o niwuligu kali ti muadi po, o den ta kpano bona muu yeni jamilie yeni ki yaadi o nuni tanpoli po ki pagi U Tienu ki pugni ki maadi o ɲodikaaba ki ban bogidi li niwuligu. ¹⁹ Li yoginu ki jesu maadi o niwuligu yeni ki ban kali ti muadi po, ko gaa kpaanu jena taa yeni jamilie yeni ki yadi

ki di tanpoluki jaandi ki mia o baa. ki maadi ki ban tugi ki bogidiba ²⁰ Bi kuli den dini ki guo, lani ban den dini ki sieni ya bonjena ki bi den taani tie piiga n babuodilie. ²¹ Yabi n den dini den tie jabi tuuda muu, bi puobi yeni a bila den ki ye li c odili nni ²² L an yoginu o den cedi ko ɲodikaaba kua o ñinbiangun nni ki puodi ki gaa liigi ki gedi ne po ya jaali hali ko ban cabi o niwuligu ki ban ya kuni. ²³ Wan den cabi o niwuligu o den siedi ki doni li juali po ki ban jaandi, u yenjuogu den pundi ko ye li po o beba. ²⁴ Ama o yeni, ñinbiagu den cuoni ki ban pundi mi ñima siiga nni a ñinguona ye o faciangu den fii ki yili o po ²⁵ li den sua ki b cuoni mi ñinciama po, li den tie ñiagu ki caa i siɲafaani ki jesu den cuoni o ñingbanu po ki togidi o ɲodikaaba ñinbiagu. ²⁶ ya yoginu ko ɲodikaaba la ko cuoni o ñingbano po ki nagidi bi kani, bi den bani nani ko tie cilingu, o jijiegu den kua'ba ki bi ji yigini yeni ti jawaandi, ²⁷ li yoginu ki jesu yedi'ba: “Cuo mani yi ba, mini da jie mani, ²⁸ pieli den guani ki yedo: “li ya tie fini, cedi min cuoni mi ñima po ki cua a kani. ²⁹ Jesu guani ki ɲmiani: “cua na” pieli den ñani u ñinbiangun nni ki ji cuoni o ñingbanu po ki caa jesu kani. ³⁰ Ama ya yoginu ki pieli den jie u faalu yeni a ñinguona, o jiwaanbu den kua'o, ko den cili ki ba mii, ki yigini ɲanma ke yedi: yonbidaan gaa nni. ³¹ lan yoginu jesu den tandi o nugu ki cuo'o, ki yedo: a dandanli wa, be tieni ka tami ke n ba ɲaa'a nni? ³² Jesu yeni pieli n den guani ki kua o ñinbiangun ya yoginu ko faalu sedi.

³³ O ɲɔdikaabi kuli den baa ki gbani o nintualin nni ki maadi: I mɔn a ko li tie U Tienu bijua i. ³⁴ Ya yoginu ki bi den puodi mi ñinciamu, bi den pundi Genesalet ya dogun nni. ³⁵ Lan dogun yabi den bandi jesu, bi den cili ki muandi ya longbana n sieni o laabaamanli ki bi cuoni yeni a yiama ko tebiba. ³⁶ Yaabi n tie a miada den mia ke wan cabi ki ban sii o lietil beba, yaabi n den sii kuli den paagi

Diangbenga 15

¹ Farisiani -nba yeni li bali maama bangikaaba tianba bo ñani Jerusalema ki cua Jesu kani ki yed'o: ² be yaa po ke a ɲɔdikaaba miidi a bi nikpiaba bogda i? kelima b ya bua je kuli b kan nidi bi nii ³ Jesu bo guaniyedi ba be yaa po ke yi miidi u Tienu balimaama ki bua ki kubi i ya bogida i? ⁴ Kelima u Tienu yedi: fangi báa yeni a naá. ki go yedi: Yua maadi o náa yeni o baá maabiigu o pundi ban kpa'o. ⁵ Ama yinba yi yedi. i báa lani yaa ka yi naá: min bo taa yaala ki todi'a yeni n taa lani ke li tie u Tienu yaala ⁶ Yeni i buoni u Tienu maama ki naa kubi i bogida. ⁷ Yinba pala lie danba Isayi n bo saawalo yua i po bo tie mɔnmɔni. ⁸ Bi naa niba dondi n yeni bi ñokuuna i ke b pala fagi yeni nni. ⁹ Bi jaandi nni fanma fanma kelima bi bangi yaa bangima n tie bi nisaaliba ya maabilikaama babai. ¹⁰ Yesu bo yiini u niwuligu ki yedi ba: ¹¹ cengi mani ki gbadi: laa tie yaala n kua u ñobu nni kaa jɔgidi o nisaalo, yaala n ña u nobu nni n jɔgid'o. ¹² Lani ke o ɲɔdikaaba yedi'o: A banike Falisiani -nba

gbadi a maama ke bi pala biidi i ¹³ O bo guani ki yedi ba: N baa yua ye tanpoli kaa buli ya tibu bi baa nabi bu. ¹⁴ Cedi ba mani bi tie ya juama n dia a juama i. Juamo ya dadi juamo mo bani bi lie kuli baa ba u buogu nni. ¹⁵ Piali bo yedi o: a kan bundi ti po m kpanjama yeni? ¹⁶ Yesu bo yedi: yi mo ko yii pia yanfuoma yoo? ¹⁷ Yii bani ke yaala n kua u nɔbu nni kuli caa ku tugu nni ki go baa na kaa. ¹⁸ Ama yaala n na u nɔbu nni n tie yaala n bi yeni li pali nni lani n jogidi o nisaalo. ¹⁹ Kelima yanmaalibiadi yeni m kukpama yeni m conconma buoli kuli yeni u subu yeni m siedi faama yeni t sugidi kuli na li pali nni ²⁰ Lani n tie yaala n jogini o. Ama ki je kaa nii kan jogini nisaalo. ²¹ Yesu bo nani lan kani ki gedi Tiri yeni Sidoni dogi nni. ²² Ke ya pua bo tie li kani maabiiga ki tie kaana yua bo cua o kani ki kpaani ki tua: o diedo David bijua gbadi n po m ninninma ki cicibiadi ye n bisalo nni ki yagini oyama hali ke li bia ²³ Yesu naa bo guani yedi o lieba kuli. O ndikaaba bo nagini o kani ki yedi'o: A kan cabi o kelima o nua ki kpaani ti puoli. ²⁴ Jesu bo guani ki yedi; baa bo soni nitoba po se Isalaheli buolu po bani yaaba n tie nani ya pee n yaadi ye po ²⁵ Ama o pua yeni bo cua Jesu kani ki gbaani o nintuali nni ki yedi: o diedo todi nni. ²⁶ Jesu bo guani ki yedi'o. Laa tiegi o nilo n taa a bil jem ki lu a sangbanbila. ²⁷ O pua bo yedi: o pua yeni bo yedi. Ama a sangbanbila je ya jejogidi n baali b danba saajekaanu kani. ²⁸ Jesu bo guani ki yedi'o. O pua a dandanli yabi boncianli lan tieni

nani n̄an bua maama li yogunu ke o bisalo bo paagi. ²⁹ Yesu bo ñani li kani ki gedi Galile m ñinciama kunu ki doni ki kali li jua li po. ³⁰ U niwulugu bo cua o kani boncianla. Bi bo cua o kani yeni a diama, a juama, a muula, a tadima yeni yiantobi boncianla. Bi bo cua duani ba Yesu kani ke o paagi ba. ³¹ Ke u niwuligu bo la ke a muula maadi, ke a tadima paagi, ke a diama cuoni ke a juama m̄o nuali, bi bo kpiagi Isaraheli Tienu. ³² Yesu bo yiinio ñodikaaba ki yedi: m ninñima cuo nni bi niba po; baa pia ban baa je yaala. Mii bua min cabi ba ke baa jeni bonla ke u paalu n daa pan p̄odi ba u sanu i. ³³ O ñodikaaba bo yedi 'o: t baa la le yaa jiema n baa dagidi ya niwuligu ne kuli li naa fuali nni ³⁴ Yesu bo guani ki yedi ba: yi pia paanu bona n̄aa yo? Bi bo guani ki yedi'o: bonalele yeni i janbimu. ³⁵ Ke o cedi ke bi niba yeni kuli kali kali tinga nni. ³⁶ O bo taa li paanu yeni li jami i ki tuondi u Tienu ki n̄min̄m̄idi ki taa teni o ñodikaaba; ke bi bogidi bi niba yeni kuli. ³⁷ bi kuli bo dini ki guo kelima Yesu bo tieni u yaalidigu tuonli. Bi bo wodi ya boncaba n sieni ki gbieni bobuociandi lele ³⁸ Yaaba bo dini bo tie jaba tudanaa, laa taani bi puoba yeni a bila ³⁹ Ban dini ki gbeni ki Yesu bo cabi u niwuligu, ki kua u ñinbiagu ki gedi Magadani tinga nni.

Diangbenga 16

¹ Farisienba bo cua ki dia o ku maadiagu, ki buali o ke wan waani ya maalma tieni tanpoli kasiedi. ² Ama, ke o jiini ki yedi ba, “ku yenjuogu

ya cua, i yi yedi, “Li daali baa nani kelima i la ke poli mɔni” ³ Ku sinjaagu, yin yedi, “Ku taafaagu baa cua” kelima poli po mɔni ki go biigi.” I ba fidi ki waani poli po niima nni, ama, i kan fidi ki mi yema yogu maalma. ⁴ “Mi biadma yeni mi concoma nifiima lingi tanpoli maalma, ama bi kan la maalmabakuli kase Jonasi ya maalma.” Ke Jesu sieda ki n̄a ba. ⁵ Jesu n̄ɔdkaaba den puodi ki gedi bɔngbantoli, ki sundi kaa taa kpanu. ⁶ Jesu den yedi ba, “yin fangi i yula yeni Farsienba yeni saduseyenba dabinli” ⁷ Bi n̄ɔdkaaba den gagi bi n̄miali nni ki tua, “Li tie tin ki taa kpanu yeni.” ⁸ Jesu n̄ bandi, ki buali ba, “Yinba yaaba ya dudugdi ki yabi ne, be n cedi ke i yedi ke yin ki taa kpanu yeni yapo i, ke n pua li kpanjama? ⁹ I ki tiani ki go kpaagi ki gbadi kpanu muuda yeni niba tuda mu niima nni yeni yin den duo ya baabuodi ii? ¹⁰ bii, kpanu leleda yeni niba tuda na, yin den duo duo ya baabuodi n̄ den d̄ɔa maama aa? ¹¹ Be n cedi ke yi ki bandi ke min yedi yi maama ki nua kpanu maama? Yin fangi mani i yula yeni Farsienba yeni saduseyenba dabinli” ¹² Ke bi ji gbadi ke o ki maadi ya dabinli n fiindi kpanu ka, ama o maadi Farisienba yeni saduseyenba bangima i. ¹³ Jesu n̄ pundi Sesare, Filipi dogu nni, ke o buali o n̄ɔdkaaba, “Bi niba tua ke o ja bijua tie n̄ma i?” ¹⁴ Bi tua ke Janbatsi, bi t̄ɔba, Eli, Tianba m̄ɔ, Jeremi, bii bi sawalpuaba nni yendo.” ¹⁵ Ke o buali ba, Ke im̄ɔ te, i yedi ke n tie n̄ma i?” ¹⁶ Ke Simɔn Piari ga mi maama, ki jiini, “A tie Kiristo i, U Tienu yua n fuo Bijua.” ¹⁷ Ke Jesu jiini, ki

maadi o, “A ye yeni mi yedinanma, Jonasi bijua Simon, kelima, soma yeni gbannandi ka dogdi ki waani a, ama n Báa yua n ye Tanpoli i. ¹⁸ N go ba waani a ke a tie Piari (Tangu), ke li tangu po i ke n ba maa n jaandiegu. Bi tinkpiba diema bulñobu kan luodi gu yapo. ¹⁹ N ba mubni a nui nni ñaljanli bulñobu piemi. ñan ba loli yaali tinga nni ne, li ba loli Tanpoli, A ya lodi yaali mo tinga nni ne, li ba lodi Tanpoli. ²⁰ Ke Jesu kpa o ñodkaaba ki yedi ba yeni li nunmɔnli, ke ban da waani nilo ke wani n tie Kiristo. ²¹ Lanyogu i, ke o ji cili ki maadi o ñodkaaba, ke o ba gedi Jerusalema, ki la fala boncianla a cancannikpela, salga yidkaaba yudanba yeni a tidianla nui nni, ke bi ba kpa o, wan faadi li daataali daali. ²² Ke Piari yini o, ki piadi yeni o, ki funi yeni o, ki yedi o “O Diedo, ñan yedi yaali yeni n fagdi yeni a. lani n da tieni a hali bada.” ²³ Ama ke Jesu gbagi, ki yedi Piari, “Fuadi n puoli po, Setaani! A tie n tantuudkaali, kelima, a ki maali U Tienu bona po ka, a maali bi nisaalba bona po i. ²⁴ Ke Jesu yedi o ñodkaaba, Yua n bua wan ya ñua nni, wan jiini o yuli, ki tugi o daapɔnɔnli ki ya ñua nni. ²⁵ Kelima, yua n lingi ke wan fie o miali, o ba biani li, yua mɔ n luni o miali mini yapo, o ba la li. ²⁶ Kelima, be jaadi o nisaalo n ya pia ñanduna kuli, ki nan biani omiali? O nisaalo ba fidi ki lebdi ki ga be i, ke li cie o miali i? ²⁷ Kelima, o Nilo Bijua ba guani o Báa kpiagdi nni, yeni o malekinba. Ki pa yuakuli o panpaani nani wan soni maama. ²⁸ N maadi yi i mɔmɔni, bi niba ye i siiga, ki kan leni mi kuuma hali yeni ban ba la

O Nilo Bijua ke o kpendi ki kua o diema nni.

Matie 17

¹ Dana luobi puoli po, ki jesu tugi: Jaka, Jan o ninja ki piadi yenbi ki doni li juali ki ba jaandi. ² O nunga den lebidi ki ji ñili ko tiadi pieneni ke cie mi yinyiema. ³ ki li yoginu ki Moyisi yeni Eli cua bi kani ki pagi yenbi. ⁴ Piel n la ya yoginu ko gaa mi maama ki yedi jesu: canba li ñani yeni tin ya ye ne, a ya bua, n ba maa a po jona taa, jonyenli n ya tie a yaali, lieli Moyisi ya jonli n sieni Eli mo ya yaali. ⁵ O bo maadi ki ke gbeni ke li ñunli jidi ki ligini bi kuli ko o nialo maadi li ñunlin: “o ne tie n bijua yua k n bua'o, wani ke n duu o po, ya cengi mani o maama. ⁶ O ñodikaaba n gbadi li maama ki bi ba ki gbaani yeni bi nuni kuli i tingan ⁷ nni, ki ti janmaandi kua'ba. ⁸ yoginu ki jesu nagini ki sii'ba ki maadi'ba: fii mani yi da jie ⁹ Ban bo ji li juali po, ke jesu yedi'ba ki ban da cedi ki nilo n bandi yaali n tieni ne hali ya yoginu ko nul bijua ba fii ki ñaa o tinkpiigun nni. ¹⁰ O ñodikaaba den bualo ki yedi: li tieni ledi ka kadabanda maadi ki tua ki li buali k Eli n kpia bii k cindi ki pundi? ¹¹ Ki jesu ñmiani ki maadi'ba: “li tie moni k U Tienu bo puoni ke Eli n ba cindi ki ba ki bobini yua ba cua mi faabima po. ¹² Ama n maadi,”Eli wan cua daal'o ama yinba n den ki bando, i den cagino ke tiendo yi bua yaali kuli, li tie yen moi ko nilo bijua ba cagini i nugin nni. ¹³ Yeni ki o ñodikaaba bandi ko maadi Janbati ¹⁴ Ya yoginu ke o ñodikaaba bonbitaa yen guani bi liebi yeni o niwuligu kani, ki jua ba ne cua jesu

kani ba ki gbani o nungin nni ¹⁵ ki maadi: “jie n biga yeni mi ninñinma ki teb'o kelima o baali i tinga ki laadi fala boncianli ki dugini li yianu po, o yogitianu o yi ba o muu nni bii mi ñinma nni. ¹⁶ N den cua yeno a ñodikaaba kani ama bi den ki fidi ki ba tebo. ¹⁷ Ki jesu ñmiani ki maadi: kangbada buolu, ne yeni be yoinu ki ba gaa mi maama i? nagini man yeno na, ¹⁸ Ki jesu tiani ti fuobiidi yeni po, ke bi ñani ki ji ñaogu, ko paagi li yoginu mōno. ¹⁹ Lan, ko ñodikaaba nagini jesu kani ke piadi ki pagi yeno: li tien ledi ke tinba ki fidi ke beli li fuobiigu? ²⁰ Ki jesu maadi'ba: ki dugini yi dandanli ki yabi U Tienu palu nni, n maadi yeni i mōni, a dandanli ya yabi ki pundi nani mi juobinma yeni a ya maadi li juali ne fii lan kani, o ba cōnlin a maama. ²¹ Bonli kan ya paa ki cie'yi. ²² Ya yoginu ki biñodikaaba kuli den taani bi lieba Galile ya tinga nni, ki jesu maadi o ñodikaaba: bi ba kuadi o nilo bijua bi niba n daogu. ²³ bi ba kpaogu ama dana taa daali o ba yiedi, o ñodikaaba n gbadi li maama ki ya ki lidiba boncianli ki bi ji tie suo. ²⁴ Ban pundi kapanahom, ya niba n gaani lonpo li jaandielin nni den gedi ki la Piali ki maado: “yi canba paa lonpo yaa? ²⁵ Ko ñmiani: “nn, o paa, ya yoginu ki piali kua jesu den, ki jesu gaa mi maama yedi ki sua ki Piali da ki yedi bonli:'fin ya po Pial, ñanduna baditieba, bi gaani bi lee lonpo? “B bila bii bi canbi? ²⁶ Piali ñmiani: “bi canbi” ki jesu jiini, li ya tie yeni bi bila ki ye lonpo nni. ²⁷ ama ki fidi ke tin da cōg li lonpo gaala, gedi ki lu a janpiemu ki cuo ya jamo ba cindi ki nagini, a ya

luodi o ñobu a bu la li ligibali, ñan tugi li ligibu ki paa min yeni fini kuli ya po lonpo.

Diangbenga 18

¹ Lanyognu, ke bi ñodkaaba nagni Jesu kani, ki buali o “ñma n yabi ki cie U Tienu Diema nni?”
²⁻³ Ke Jesu yini ki biñidga o kani, ki seni ga bi siiga, ki yedi, “N maadi yi i mōni, I yaa lebdi ki tua nani biwaaga yeni, i kan baa ya sanu ke i ba kua U Tienu Diema nni ⁴ Lanwani ii, yua n miini o yuli nani ki biwaaga ne, wani n yabi ki cie U Tienu Diema nni. ⁵ Yua n ga biwaaga nani kine yeni, n yeli po, o ga n ya cangu i. ⁶ Ama, yua n cedi ke biwaaga yua n dugi n po nani kine yeni, kua tuonbiadi nni, li bi baa tu o po, ke ban loli li naacianli o tulu nni, ki lu o wan mii mi ñincianma nni. ⁷ Mi yema ya paagi, janjanma ñanduna po! kelima li buali ke li yogu n pundi, ama, sola li yogu n ba tōgni yua ya kani, ki pundi!
⁸ A nugu bii a taali ya kuandi a mi tudma nni, ñan jia ki lu fagma. Li baa tu a po ñan kua U Tienu diema nni yeni taayenli bii nuuendu ki cei yeni ban lu ña ya mu n ki pia gbindma buogu nni yeni taana lie bii nugi lie. ⁹ A nunbu n ya kuandi a mi tudma nni, ñan kpigdi bu, ki lu fagma. Kelima li baa tu a po ñan kua U Tienu Diema nni yeni nunfiagu ki cie ba lu ña ya mu n ki pia gbindma buogu nni yeni nuni lie kuli. ¹⁰ Fangi mani i yuli, ki da ña a bila ne siiga, bá biyenga nunga n ñmidi. Kelima n maadi yi i mōni ke ñajanli nni, bi malekinba nua N Báa yua nye U Tienu diema nni. ¹¹ ke lima, O Nilo Bijua cua ki bua faabi

yaali n bodi i. ¹² I maalma tie be i? Nilo ya pia yandi yiani, ke yanyenga bodi, o kan ŋa piiyia n yandi yia yaadi n sieni, ki lingi ki yanbodkaaga aa? ¹³ O ya la ga, N maadi yi i mòmɔni, o pali yi mangi li yanga po ki cie piiya n yandi yia yaadi n ki bodi. ¹⁴ Li tie yeni i, I báa yua n ye ŋaljanli nni mo ki bua ke a bbila ne nni, bá biyenga n bia. ¹⁵ A kpiilo ya biidi a, ŋan gedi ki waani o o biidi, fini yeni wani siiga, a ba maadi ki paadi a kpiilo i. ¹⁶ Ama, o ya ki cengi a, ŋan la yendo bii bilie ki pugni a po, ban taani a yeni, kasiedinba bilie bii bitaa siiga, mi maama ba ŋmagdi. ¹⁷ O ya yie kaa cengi yi, ŋan gedi yeni li maama li nitaali nni. O ya yie kaa cengi li nitaanli, ŋan ŋa o wan tua a po nani o nilamo bii o lonpogaalo yeni. ¹⁸ I mòmɔni, N maadi yi, yin ba loli yaali tinga nni, li ba loli Tanpoli, yin ba lodi yaali tinga nni, li ba lodi Tanpoli. ¹⁹ N go maadi yi ke i siiga nni, bilie ya taani jagli ki mia bonli ki tinga nni ne, N Báa yua n ye Tanpoli ba cedi li bonli n tieni. ²⁰ Kelima, bilie bii bitaa ya taani naani n yeli po, n baa ye bi siiga. ²¹ Ke Piari nagni ki buali Jesu, “O Diedo, n kpiilo ya biidi nni, n ba mia sugli taalma ŋa i? Hali taalma lele ee?” ²² Ke Jesu jiini o, “N ki yedi taalma lele ka, ama hali piilele taalma lele. ²³ Lanwani ii, U Tienu Diema tie nani ya badciamo n den bua tieni li coli ki bandi o naacenba n kubi o piama maama i. ²⁴ Wan cili mi diidma, o sua ke naacenyendo kua li panli nni hali ligdibala tuda piiga. ²⁵ Nani wan den ki pia wan ba tieni maama ki pa yeni, ke canbaa niini ke ban kuadi o wani yeni o pua yeni o bila yeni

wai yaali kuli, ki pa o panli. ²⁶ Ke li naaciemo baá ki gbaani o nintuali, ki mia o sugli, “Canbaa, N bani li panli po, ke N ba pa likuli” ²⁷ Nani li naaciemo canbaa n bo tie niñinpadi daano yeni, ke o ga o sugli, ki cabi o li panli. ²⁸ Ama, li naacimo n ñani ki la o naacenlielo ke o pia o pia o panli kuukobga. Ke o gedi ki cegi o tulu, ki yedi o, “Pa nni n ligi. ²⁹ Ke o naacenlielo baa ki gbaani, ki mia o sugli ki maadi, “Tieni n po juunli, n ba pa ña.” ³⁰ Ama, ke o naaciemo yie, ki cuo o naacenlielo ki gedi ki luoni o li kpaadidieli nni, ke o yaa pani o panli, o kan ña. ³¹ Bi naacenlieba n la yaali n tieni, ke bi pali sia, ke bi kua ki togdi bi canbaa kaa dogni o bápu. ³² Ke o naaciemo canbaa yini o, ki yedi o, “N cabi a ñan pia nni ya panli kuli, kelima a mia nni sugli. ³³ Nani a naacenlielo n mia ña sugli yeni, fini bi kan fidi ki cabi o oo? ³⁴ O canbaa pali den beni o po, ke o cuo o, ki mubni o a jakonda nui nni ke bi waani o fala hali ke o pani o panli kuli. ³⁵ N Báa yua n ye Tanpoli mo ba tieni yi yeni, li ya tie ke i siiga nilo pali ki siadi o lielo po.

DIANGBENGA PIIG A YIAN

¹ Yesu n gbenio maama ke o ñani Galile ki gedi Sude. ² Bi niba boncianli bo ñua'o ke o go paagi ba li kani. ³ Falisiani -nba bo ñodi ki bual'o yiko cabi ke je n ñani o denpua li ya sua ke b cuo biidi ba kuli po? ⁴ Ke Jesu ñmiani ki yedi: i ki cogi ke yua bo tagi ba ki ciligi bo tagi bojal yeni bonñua. ⁵ ki gua maadi: Lani yaa po i ke o ja baa ña o báa yeni o naá kani ki gedi wani yeni o

denpua n taani ki ya tie gbananyendi. ⁶ Bi ji kaa tie nibilie ama niyendo. Lan nilo n daa paadi u Tienu n taani yaala. ⁷ B yedi 'o: Be n cedi ke Moyisi cabike t tieni m yiema tili. ⁸ Ke o yedi ba: i pala n juagi yeni ya po i ke Moyisi cabi i ke yi yadi yeni i puoba ama ki ciliga li bo tie yeni. ⁹ n maadi yi: yua beli o denpua ke laa tie conconma po ki taa puotiani tieni u subu ya ja gua taa pua yua ke bi bel'o mo gua tieni conconbu i. ¹⁰ Ke o nɔdikaaba maadi'o: Li ya tie n yeni opua yeni o ja kani laa nani yeni nilo n kua pua. ¹¹ Ama ke Yesu maadi ba: Yua kuli kaa baa fidi tui li tundili, ama yaaba baba ke li cabi ke ban gbadi li niima nni. ¹² kelima b tɔbi ye ki mali kaa pia u maalu. ke b tiaba mo bi niba n beli bi t madi. ke niba go ye ke li tie ke bani mono n beli bi ba t madi ki dugini u Tienu diema po. Yua ba fidi ki gbadi li tundili ne wan gbadi. ¹³ Ke bi niba cua yeni a bila ke wan maani o nuugi bi po ki jaani. Ama ke o nɔdikaaba bo bieli li niba. ¹⁴ Ke Yesu yedi ba: naa mani a bila k daa beli ba ke ban cua n kani. Kelima yaaba n naani yeni a bila n die u Tienu diema. ¹⁵ ke o maani o nuugi bi po ki siedli kani. ¹⁶ Ke jka ba cua Yesu kani ki maadi: canbaa n baa tieni ki laa tuadinanli ki baà ya miali ki pia gbenma i. ¹⁷ ke Yesu maadi'o: Be cedi ke a buali'n i buali nanmi i? Bonyenli baba n ye. Ama a ya bua nan ya miali ki pia gbenma nan tuo u Tienu nomaama. ¹⁸ Ke o ja yeni maadi 'o: ki laa nomaama po i? ke Yesu maadi: nan daa kpa nilo, nan daa dua yeni nutiani denpua, daa su, daa pua faama nilo ba po, ¹⁹ nan fangi a baà yeni a naà, nan buadi a lielo nani fini a ba yeni.

²⁰ Ke o ja yeni maadi 'o: n colini lan kuli. n go baa tieni be i ²¹ Ke Yesu yedi: a ya bua njan tua ya nilo k pia biidi, kudi njan pia yaala kuli ki puni b taladidanba. Yeni a baa bàà njalimani tanpoli. ki ji cua ki n̄odi n. ²² O ja yeni n bo gbadi Yesu n maadi yaala kuli ke o siedi ke o pali ki mangi. Kelima o tie yua pia njaliman bonciala. ²³ Ke Yesu maadi o n̄odikaaba: i m̄onm̄oni po i yedi yi: li paa yeni o njalimandaano n kua u Tienu diema nni. ²⁴ n go maadi yi: li kaa paa u yuoyuogu po ke wan kua u pundu bonli nani ama li kan ya tie yeni o njalimandaano po. ²⁵ O n̄odikaaba n bo gbadi lio maama li bo cuo ba yaalidigu. ke bi maadi: n̄maa ji baa fidi báá m fuoma i? ²⁶ Ke Jesu nuali ba ki maadi: Bi niba kani li kan fidi ama u Tienu kani li baa fidi tieni. ²⁷ Ke Piali j̄iin'o ki maadi: diidi t n̄aa t bona kuli ki n̄ua n̄a; t m̄o baa bàà be i? ²⁸ Ke Jesu yedi: Yeni i m̄onm̄oni yinba yaaba n n̄odi nni m yenpanma yogu ya yogu ke o nilo bijua baa t kaa li bali kpagili po yeni o yudandi. i m̄o t baa kaa isaraheli cuga piiga n bona lie yeni nni ki bu li cuga piiga n bona lie. ²⁹ Nilo yua kuli n̄aa o deni, o kpiiba, o baá yeni o naá, yeni o bila, bii o tinga n yeli po baa gaa m njanma taalm kobiga ki go bàà li miali yua k pia gbenma. ³⁰ Ama yaaba n bo tie nikpialla m̄ola ne ji baa juodi ke yaaba n bo juodi n tua kpialia.

Diangbenga 20

¹ U Tienu Diema tie nani ya tindaano den yagdi ki ñani ku sin̄apaapangu, ki puogi bi tuonsonba

ke ban gedi ki sɔni o daamɔngu tiidi kuanu nni. ² Ban boni ke li dagdi, ke o baa pa ba ligdibali daali nni, ke o sɔni ba o kuanu nni. ³ Kudi taa n pugni, ke o go ñani ki gedi ki la tuonsɔntianba ke bi se ki daaga nni kaa tuuni libakuli. ⁴ Ke o yedi bi mo, “Gedi mani ki sɔni n daamɔngu tiidi kuanu nni, N ba pa yi lan buali maama.” Ke bi gedi ki tuuni. ⁵ Kudi luoba n pugni, ke o go ñani, kudi yia n pugni, ke o go ñani, ki tieni yeni. ⁶ kKi go guudi ke piiga n kuyengu pugni, ke o go ñani, ki la tianba ke bi se kaa tuuni libakuli. Ke o buali ba “Be n cedi ke i se yentunmunli kaa tuuni libakuli?” ⁷ Ke bi yedi o, “Nilobakuli ki puogi ti tuonli.” Ke o yedi ba, “I mo n gedi n daamɔngu tiidi kuanu nni” ⁸ Ku yenjuogu yognu, ke o kuandaano yini o ñalmankubilo, ki yedi o, “Yini bi tuonsɔnba ki pa ba bi daali pani, ki cili yaaba juodi, ki ban juodi yaaba n cili. ⁹ Piiga n kuyengu n pendi ke bi ga ya tuonsɔnba n nagni wan pa ba dibayenli yenli. ¹⁰ Ya tuonsɔnba n cindi li tuonli n nagni, ki maali ke banwani ba ga lan cie dibali, ama bi den li ga yuakuli dibali i. ¹¹ Ban ga bi daali pani, ke bi ji fabni o tindaano kani. ¹² Ki maadi, “Yaaba n juodi ki cua ke piiga n kuyengu pendi yeni wan sɔni kuyengu baba i, ama a pani tikuli ke li dɔa i, tinba yaaba n cindi li tuonli hali ku sɔnaagu nni, ke u yienu kua ti. ¹³ Ama, ke o tindaano jiini bi siiga nni, yendo, “N dɔnli, mii tudi ka. Tii boni ki dagdi ke n ba pa yi dibayenli kaa? ¹⁴ Ga yaali n tie a yaali, ki ya caa. Mini n bua, ki jagi ke min teni yaaba juodi nani yinba yeni. ¹⁵ N ki pia i

mɔni yeni min tieni min bua yaali yeni n bonceli ii? Bii min tieni ti ti bulcindi yeni i ke li kp̄ii i nunbu uu? ¹⁶ Lanwani ii, Yaaba n juodi ba cindi, ke yaaba n cindi n̄ juodi. ¹⁷ Nani Jesu n̄ den do ki caa Jerusalema yeni, ke o piadi li piiga n bilidiba ki seni ba, ban caa ya yognu, ke o yedi ba, ¹⁸ “Diidi mani, ti caa Jerusalema n yeni, bi ba kuadi o Nilo bijua ki mubni o salga yidkaaba yeni a gbanbanda nui nni. ¹⁹ Bi ba jia o ti buudi, ki cedi ban kpa o. Bi ba mubni o bi nilanba nui nni, ban laa o, ki sugi o, ki pua o a finfinba, ki kpa a o li dapɔnɔnli po. Ama, li daataali daali o ba faadi.” ²⁰ Ke Sebedenba nagni Jesu kani yeni o bijaba. Ki ñuani o nintuali, ki mia o bonli. ²¹ Ke Jesu buali o, “Amiabu tie be i?” Ke o jiini o, “Cedi n bijaba ne, ban ti kali a diema nni, yendo a jienu po, tiano, a ganu po.” ²² Ke Jesu jiini ki maadi, “A ki bani ñan miadi yaali. I ba fidi ki ñu min bobindi ki ba ñu ya bonñukaali nni ii?” ke bi yedi o “Ti ba fidi.” ²³ Ke o maadi ba, “Li tie mɔni ke i ba ñu n bonñukaali nni, ama ki kali n jienu po bii n ganu po wani ii, li ki tie mini ka ba cabi lani, ama li tie n Báa n̄ bobni li kaani yaaba ya po i. ²⁴ ñɔdkaaba piiga yaaba n sieni n̄ gbadi lanya maama, ke bi pali biidi li naataanliedba po. ²⁵ Ke Jesu yini ba, ke bi nagni, ke o yedi ba, I bani ke bi nilanba bado n die ba, ke a nigbenga wangi yaaba n sieni bi paalu n̄ dagdi maama. ²⁶ Ama, li kan ya tie yeni ka i yasiiga. Ama yua n bua wan tua yua n cie ikuli i siiga, wan tua i naaciemo. ²⁷ Yua mo n bua wan tua liiga yua i siiga, wan tua i naaciemo. ²⁸ Nani o Nilo Bijua

ń ki cua ke ban ya tuuni o po ka ama wani ń ya tuuni bi niba po, ki go yidi o miali salga bi niba boncianli po. ²⁹ Ban ñani, ki gedi Jeriko, ke bi niba boncianli ɲɔdi o. ³⁰ Ke juuanba lie kaa u sankunu. Ban gbadi ke Jesu pendi bi kani, ke bi tandi ki maadi, “O Diedo, Dafidi Bijua, gbadi ti niñima, ³¹ Ke ku niwulgu funi yeni ba, ki niini ba ke ban suoni, ama, ke bi tandi paama ke li cie kpiama, “O Diedo, Dafidi Bijua gbadi ti niñima.” ³² Ke Jesu sedi cenm, ki yini ba ki buali ba, “I bua min tieni i po be i?” ³³ Ke bi jiini o, “O Diedo, ti bua ti ninbina ń luodi i.” ³⁴ Ke ti niñinpadi cuo Jesu, ke o sii bi ninbina. Lanyognu liga ke bi nuni luodi ke bi ji nua, ki ɲua Jesu

Diangbenga 21

¹ Jesu yeni o ɲɔdkaaba ń nagi Jerusalema, ki pundi Betifaje, Olifie tiidi juali gamu, Jesu ń soni o ɲɔdkaaba bilie, ² ki maadi ba: «Gedi mani ki dogbiga yaaga ye i liiga ne; yin ba pundi ya yognu, i ba la ɲunñua ke o luoli, yeni ki ɲunbiga; yin lodi ba ki cua yeni ba na ³ Nilo ya maadi yi bonli, yin jiini o: “O Diedo n bua ba. Lanyognu mɔno, o ba cabi, yin gedi yeni ba.” ⁴ Mola, ya bonli ne tieni ke o sawalpualo ń den tuodi ki waani yaali ń tieni ki dudi ⁵ Yedi mani Siyon bisalo: «Lani n yeni, a bisalo kpendi a kani, ki dingi boncianla, ki jagi o ɲunbo, ɲunbiga, ɲunñua ya biga.» ⁶ O ɲɔdkaaba ń gedi ki tieni Jesu ń waani ba ki ban tieni yaali. ⁷ Ban guani yeni o ɲunbo yeni ki ɲunbiga, ki ladi bi po bi tialakaadi, ki cedi ke o jagi ⁸ Ku niwulgu siiga, bi

niba boncianla den ladi bi tialakaadi u sanu nni; ke bi tianba padi i tiibensongi ki ladi u sanu nni. ⁹Yaaba n den ye Jesu liiga yeni yaaba n den nua o den kpaandi ki maadi: “Osana, Daafiid Bijua! Mi yednanma yua n kpendi O Diedo yeli po! Osana hali tanpojoma. ¹⁰Wan kua Jerusalema, lan yaa ki lidi yuakuli u dogciamu nni, ke bi ji maadi: One mo tie nma i? ¹¹Ke ku niwulgu tandi ku tua: “O tie Jesu i, o sawalpualo, ke o tie Galile nni Nasareti yua.” ¹²Jesu n kua U Tienu jaadiegu nni, wan beli ki nani yaaba n den kuadi yeni yaaba n den daa ku jaadiegu nni kuli, ki tudi ki lu lu yaaba n den cendi i ligi taablinba yeni a kpajekuada kpaga, ¹³ki yedi ba: li diani: «“N diegu baa yi jaandiegu” Ama ke yinba wani nan cedi ke gu tua suudjongu.» ¹⁴Ke a juama yeni mu wabmu nagni o kani li jaandieli nni, ke o tebi ba. ¹⁵Bi salga yidkacianba yeni a gbanbanda n la wan tieni ya yaalidgu tuona, ki gbadi ke a bila kpaandi ku jaandiegu nni, ki tua: “Osana Daafiid Bijua!”, ke bi pala beni. ¹⁶Ban maadi o: “A gbadi ban maadi yaali ii? Jesu n jiini ba “Nn, i da ki kpeli ki cogi yaali diani ne ee?”: “A cedi ke a bila yeni ya canpandmu n da naani mi biima pagi a, ki dondi a.” ¹⁷Ki nani ki na ba, ki lie u dogu, ki gedi Betani, ki ban duani li po. ¹⁸Ku sinjaagu nni wan den goa ki lebi u dogu po, ke mi koma cuo o. ¹⁹Ke o la bu kankanbu u sankunu, ke o nagni, waa la kankanli se kankanfaadi. K o yedi bu: “luanli n ji da joni a ya po palb.” ²⁰Bi todkaaba n la lani, lan yaa ki lidi ba, ban

maadi: “li tieni ledi i, ke bu kankanbu ne kuodi yenma? ²¹ Jesu n̄ jiini ba: “N maadi yi i m̄oni, i ya bi pia ti dudugdi ke tama ki ye, i bi kan tieni min tieni bu kankanbu yaali ne baba ka, ama i ya bi yedi li juali ne: “Figdi li kani ki gedi ban jiidi ki baa mi ñincianma nni.” Li bi ba tieni.” ²² I ya jaandi, ki mia yaali yeni ti dudugdi, i ba baa. ²³ Jesu n̄ gedi ku jaadiegu nni ki ban ya tundi; lanyognu, salga yidkaacianba yeni u dogu nni nikipela n̄ cua ki buali o: “Aduu li laa yiko po i ki tie ya bona ne kuli, n̄ma n cabi li yiko?” ²⁴ Jesu n̄ jiini ba: “N mo ba buali yi i buali, i ya jiini nni i, n mo ba maadi yi ya yiko po ke duu, ki tie lan ya bona.” ²⁵ Jan batisma, li den ñani le i? Tanpoli bii, bi niba kani i? Ama ban juogi bi n̄miali nni, ki taa ya maalma ne; ti ya maadi ke li ñani U Tienu kani, o ba buali ti: “Be n cedi ke i den ki tuo ki ga o maama? ²⁶ Ti ke li ñani bi niba kani mo, ku niwulgu kan tuo ti po; kelima bikuli bani ke o tie sawalpualo i. ²⁷ Lanwani i, ban jiini Jesu: “Tii bani” Jesu mo n̄ guani ki jiini ba: “N mo ka maadi yi ya yiko po ke n tie ya bona ne.” ²⁸ I pia mi laa maalma i? O ja bo ye, ki pia bijaba lie, ki yedi o bijakpelo: “Dinne n biga, n̄an gedi ki ban s̄oni n daam̄ogu tiidi kuanu nni.” ²⁹ Wan jiini: “Mii caa.” lan yani waamu, wan tuuba, ki lebdi o yama, k gedi, ³⁰ Wan maadi yua n sieni mo yeni, lan ya biga mo n̄ jiini: “Canbáa, n ba gedi. “Ama o naa gedi. ³¹ Bani bijaba lie yeni, ole po n tieni o báa buama? Ban jiini o: “O bijakpelo” Jesu n̄ maadi ba: “N maadi yi i m̄oni, lonpo gaala yeni a concona ba ga i liiga

U Tienu diema nni. ³² Kelima Jan cua i kani mi teginma sani nni, ama, i naa tuo ki ga o maama. Ama, lompo gaala yeni a concona wani i, tuo ki ga o maama. Ke yinba yaaba n la lankuli, i ki tuuba, ki lebdi i pala ki ga o maama. ³³ Cengi mani kpanjantoma. O ja den ye, ki tie diedaano, ki pia ku daamõngu tiidi kuanu, ki ñuu i tiidi ki kagni, ki lindi, ki lugdi ku tantiagu po ku buogu, ban baa to naani, ki ña ku daamõngu, ki maa li pagli, ki pani, ki ji ga a tuonsõnla ke bi guu lebli. O den fii, ki puodi li kpaali ki gedi dogtianu. ³⁴ U kuanu bona ñ beni ke ku kpaangu yogu pundi, wan sõi o naacenba bi kuaguudba kani ke ban ga o kuanu biinu na. ³⁵ Bi kuaguudba ñ cuo bi naacenba, ki pua yendo, ki kpa o lielo, ki jaa o taalo a tana. ³⁶ Wan sõi naacentõba, ke bi yabi ki cie kpiama yaaba, bi kuaguudba tieni bi mo yeni i. ³⁷ Wan ji juodi ki sõi o bijua, ki maadi o yama nni: “Bi ba colni n bijua wani.” ³⁸ Ama bi kuaguudba ñ la o bi cabáa bijua, ban juogi bi ñmiali nni maama ne: “O faadilo n yeni; cua mani tin taani, ki kpa o, ki diedi li faali. ³⁹ Ke bi cuo o, ki dadi ki ñani o ki jõndi yeni u kuanu, ki kpa o. ⁴⁰ Mõla o kuadaano ji ya cua, o ji ba tieni bi kuaguudba yeni ledi i? ⁴¹ Ke bi jiini: “O ba cedi ya cacagdanba ne ñ kpe mi cacagkuuma, wan ga tuonsõntianba ban ya guu o kuanu, ki tieni o o kuanu biinu ku kpaangu yogu. ⁴² Jesu ñ maadi ba: “I ki kpeli ki cogi i diani nni ii: “A tanmaala ñ luni ya tanli yeni, lani n tua li tanpuukaali; lankuli ñani O Diedo kani i, ki tie yaalidgu bona ti nunbu nni. ⁴³ Lani n cedi ke n maadi yi: “Bi

ba fie U Tienu diema i nui nni, ki teni ya nibuolu n ba fidi ki cedi man loni a luana.” ⁴⁴ “Yua baá li tanli po ba jendi jendi, li tanli n baá yua ya po mo, o ba yodi yodi i.” ⁴⁵ Salga yidkaacianba yeni farisienba n gbadi Jesu maakpanjama, ban bandi ke o maadi bani ya maama i. ⁴⁶ Ban ji ya gbaa ke ban cuo o; ama ki nan jie ku niwulgu, kelima bi den bani ke o tie sawalpualo.

Diangbenga 22

¹ Jesu ga m maama, ki pua ya maakpanjanma ne: ² Ti Diedo diema naani nani ya bado bo tieni o biga janma yeni. ³ O bo soni o tuonsɔnbila k ban gedi ki maadi yaabi k o yinba mi janma yeni ki bi gbeni mi jiema ki ban baa na ki je. Ama bi niba yen naa den bua ban cua. ⁴ Wan soni naacentɔba, ki yedi ba: “Ban maadi mani ba ke n bobni mi pocaajiema ki gbeni; n cedi ke bi kpaá n naakpanba yeni n yankpanba, likuli bobni ki gbeni, ji cua mani mi pocaajaanma. ⁵ Ama baa cengi li pocaali jaanma po, yuakuli den toli wan bua naani, o ne, o kuanu po o tɔa mo o kpenkpendu po. ⁶ Yaaba n sieni n cuo bi naacenba ki pua, ki cagni bi ne, ki kpa bi tianba. ⁷ O badciamo pali n be, wan soni o jakɔnda ban biani a nibiada yeni miana, ki sia bi dogu. ⁸ Yeni k o maadi o o jietienbila: mi jiema tieni ki gbeni, ama yaabi n ba je ki dagdi yenli. ⁹ Yeni, gedi mani a sankaditaana nni, ki yini yin la yaabi kuli. ¹⁰ A tuonsɔnbila ne fii ki gedi a sanjala poki yini ban la yaabi kuli, a nibiada yeni a tadima, talgi nba kuliyeni, o jiediciagu gbie yeni bi niba

yen kuli. ¹¹ O badciamo n kua ki diidi yaaba n kaa, ki ba di mi jaanjiema, ki la yendo ke waa la o jaantiadi. ¹² Wan buali o: “N donli, a tieni ledi i ki kua ne ki naa lani a jaantiadi? Li nilo n ya nmini ¹³ Lanwani i, o badciamo n maadi o naacenba: Loli mani o nui yeni o taana, ki lu o niinpo li biigli nni, li bubuuli yeni li ninmanli n ye naankani. ¹⁴ Kelima, ban yini yaaba yabi, ama ban gagdi ki lugdi yaaba wa ki cie. ¹⁵ lanyapo, farisienba n jondi ki juogi bi nmiali nni, ki lingi ban ba tieni maama ki dali ki cuo Jesu o maama po. ¹⁶ Ban soni bi naacenba Jesu kani, ke bi yegi yeni Juufinba badciamo, Herodi niba, ban maadi: “Canbaa, ti bani ke a tie momondaano, ki wangi U Tienu n bili ya sanu yeni i moni, naa jie niloba kuli, kaa go pia lugdima bi niba siiga. ¹⁷ Maadi ti nan pia ya maalma: Yiko cabi ke lan pa lompo Sesaari po bii laa cabi i? ¹⁸ Ke Jesu bandi bi biadma po. Bi den guu ke wan maadi ya maama n ba sagni o yeni juufinba bii Roma yikodanba i. Ke o buali ba, yinba mu muyiidmu ne, be n cedi ke i dia nni ku maadiagu ki bua yin cuo nni? ¹⁹ “Waani mani nni yin kubi ya dibali ki pa lonpo”. Ke bi nagni o yeni li dibali. ²⁰ Jesu n buali ba, “nma ya nannanli yeni nma ya yeli n ye li dibali ne po? ²¹ Ke bi jiini, “Sesari i” Ke Jesu yedi ba, “Teni mani Sesari yaali n tie Sesari yaali, ki teni U Tienu, yaali n tie U Tienu yaali.” ²² Ban gbadi lanyaa maama, ke li yaalidi ba, ke bi siedi ki na o. ²³ Li daali mono, sadiseyennba, yaaba n maali ke faadma ki ye mi kuuma puoli po, n cua Jesu kani, ki buali o. ²⁴ Canbaa, Moyiisi

maadi, ke nilo ya kpe kaa pia biga, o ninjua n taa o pakuali ki mali o kpiemo po puoli njuani. ²⁵ To, ti siiga ninjaba lele (7) den ye. o ciamo po n kuani o pua, ki kpe, waa pia biga. Nani wan den ki pia biga yeni i, o ninjawaaga n taa o pakuali, ²⁶ Lan tua yeni mo lielo po, ki tuani o taalo, ki ya maa yeni ki ban biini o lelelo. ²⁷ Lani n pendi, o pua mo n kpe. ²⁸ Mi faadma yogu, nma ba yendi o pua? Kelima bikuli na kuani o. ²⁹ Jesu n jiini ba: "I ye mi tudma nni kelima yii gbia i diani niima nni, i naa go bani U Tienu paaciamu. ³⁰ Kelima mi faadma yogu, jaba ji kan taa puoba, puoba mo kan ji kuni jaba, bi baa tie nani U Tienu malekinba yeni tanpoli po. ³¹ Yaali n nua mi faadma bi tinkpiba siiga, i ki cogi U Tienu n yedi yaali ii? ³² N tie Abalahama Tienu, Isaka Tienu yeni Jakobo Tienu? U Tienu ki tie bi kpienba ya tienu ka ama bi fuodba ya Tienu i. ³³ Lan yaalidi ya niwulgu n bo ye li kani, ki cengi Jesu tunda. ³⁴ Farisienba n gbadi ke o mubni sadiseyenba nɔbu, ban taani ki kali ³⁵ yendo bi siiga, yua n tie yiko bancieramo n buali o ya buali ne, ki bua bigni o: ³⁶ " Canbáa, U Tienu maabilkaama nni, mi laa maama n cie mikuli? ³⁷ Jesu n jiini o: "A baa bua O Diedo a Tienu yeni a pali kuli, yeni a naano kuli yeni a maalma kuli. ³⁸ Mani n tie ya maabilkaama n lii ki cie mikuli. ³⁹ Ya maabilkaama n tua, ki naani yeni cincinli yaama n ne: "A baa bua a lielo nani a bá yeni. ⁴⁰ Yiko yeni bi sawalpuaba maama kuli maa lani maabilkaaliedma yeni po i. ⁴¹ Nani farisienba n den taani ki ye yeni i, Jesu den buali ba. ⁴² Ki yedi

ba: “I maali be i, Kiristu po? o tie ŋma ya biga i? Ke bi jiini o: Dafid bijua i. ⁴³ Ke Jesu maadi ba: “Li ga ledi i ke Dafid n gbie yeni Foŋanma ya yognu, ke o yini o O Diedo, wan maadi ya yognu: ⁴⁴ O Diedo maadi n Diedo: “Kali n jienu ki guudi hali min ba cedi a yibalinba n tua a taanmaada?” ⁴⁵ Dafid ya yini Kiristu O Diedo, li ba ga ledi wan go ya tie o bijua? ⁴⁶ Obákuli ki fidi ki jiini o bá lanbonli. Hali yeni li daali, nilobá kuli ki ji buali o buali.

Diangbenga 23

¹ Lani ki Jesu maadi yeni o nuwuligu yeni o ŋuankaabi ki tua: ² U Tienu kadabanda nba yeni farisien nba n kubi Moyiisi ŋomaama, ³ ya tie mani ki gɔ cɔlni ban wangi yaali, ama yinbi n da nua ban tiendi yaali, kilima bi maadi ki naa tiendi. ⁴ Bi tungi bi niba ya tuga n kpiagi, yaali ki ban mono kan tuo ki taa bi nubila ki tugi. ⁵ Bi tie bi bona kuli ki bi niba n ya nobi (nuabi), yeni bi tila yia ya po ki bi diani U Tienu maama yi gbengi ki cie li liela kuli, ki bi tiadi ŋogbana pia. ⁶ Bani n gɔ ŋanbi ki buadi a kinkaan cincina ti wondn ni yeni bi tintaandiena nni, ⁷ bi bua k bi ya cua bi niba nni, ban ya fuondiba ki yib canba nba. ⁸ Ama yinbi, da ŋaa mani ki bi yii canba nba, kilima i pia canba yendi, yua n ye tapoli po. ⁹ Yin gɔ da yii nul i tinga ne po i baá, kilima i pia baá yendo, yua n ye tapoli po. ¹⁰ Da ŋaa mani k bi yii yonbidaan, kilima, yendo baba n tie i yudaano, lani n tie klisto. ¹¹ Yua tie kpel i siign ni ba tua i tuonsɔnlo, ¹² yua n dongi oba, b bu jiini

o, ki yua jiindi oba ban doni o. ¹³ Yubonli i po, yinbi a gbanbanda yeni falisien munafigi danbi ne, kilima i pangi bi niba U Tienu diema nni kuama, yinbi mono, i ki bua ki kua, i go kan nja yaabi n bua ban kua mo, ban kua. ¹⁴ Yubonli i po, yinbi a gbanbanda yeni falisien monafiki danba, kilima, i gbendi a pakuana (kpepuol) pianmi, k fani ki jaandi ki nan maadi ti maayuyuodi; li po n cedi ki buudi te baa bia. ¹⁵ Fala tie i yaali yinbi a gbanbanda yeni falisien nba, ki dugni i caa ya longbana n fagn ki kpaani yaabi n bu kua i jaandi. I ya la nuyendi, o biidi go yi pugni ki kuan o o muu diegu. ¹⁶ Yubonli i po yinbi yaabi n ki no ki mo ji nmagdi i liebi, yinbi n maadi k nuli ya puoni o puoni u jaandidieciangu yeli po li ki biidi, ama nul ya puoni k li tie o jaandidieciangu wula po k k colni li puoni, li kanjaagu. ¹⁷ I ki pia yami ba waami, i tie juama paaa, le po n ji yabi ki cie o lieli, wula bii o jandidieciangu yia cedi wula yi nanbi U Tienu nugni? ¹⁸ Yinbi n go maadi ki nul ya poli salgbinbindli po l ki pia maami ama nul ya poli k li tie salgi yaali n maa l binbindli po k ki coln o maami li kan jaagu. ¹⁹ I tie juama paaa, le n cie l lieli i, salgi bii li binbindli yia cedi k salgi yen moni U Tienu nugni? ²⁰ Yua puoni bonli, altaro yeli po, o puoni yeni yaali n maa l po kuli. ²¹ Yua n' puoni bonli k taa u jaandidieciangu yeli, u ta yeni U Tienu yeli, wani U le yeni li jaandidieli. ²² Ki yua n go puoni bonli tapoli po yeli po, wan bandi k o puoni U Tienu kankaanu yeli po i, o taani yeni U Tienu kuli. ²³ Yubonli i po yinbi a gbanbanda yeni farisien

nba munafiki danbi ne, kilkima i paa..... k
n̄aan yaali n m̄oni, lani n tie k n kuni i m̄oni, sugli
yeni ti n̄andi nni. ²⁴ Yinbi bi juanbi m̄o u, ki ji
b dadi i lieba! Yinbi n yedi ki bua mi ñun̄anbi,
ki bi tindi ki ñani i naasiigi ki nan sieni o taamo
ki nali. ²⁵ Fala tie i yali, yinbi a gbanbanda yeni
n̄alacidanba, kilima i n̄anbd i jieditiadi yeni i
ñuñubona puoli po i, ki n̄aa yaali n ye lien nni,
k li gbieyeni ti naayignmi yeni o faagu. ²⁶ Fini
farisien juamo ne, cili ki n̄anbi a ñuñubonli nni
yeni a jeditagdgin no, ki li puoli po n m̄on fidi
ki ya n̄ani. ²⁷ Yubonli i po yinbi a gbanbanda
yeni farisien n̄alacidanbi ne, kilima i tie nani ya
kakula (kula) k bi yi n̄anbi li puoli po lan bedi
ama k li tingi po gbieyeni a kpab bedma yeni i
cincibiadmu buoli kuli. ²⁸ I m̄o tie yeni, cincanli
po i naan yen nim̄onbi yeni ama ki tukdn nan
gbie yeni n̄alaci yeni biid. ²⁹ Yubonli, i po
yinba gbanbanda yeni farisienba n̄alacidanba,
kelima, i maa bi sawalpuaba kakula ki n̄anbdi
bi nim̄onba kakula. ³⁰ I maadi: “Ti ya bo ye ti
yaajanba yogu, ti bo kan kuani ti nuu yaaba wuli
sawalpuaba soma. ³¹ Lanwani ii, i tuo ki tieni
kasiedi ke i tie yaaba n wuli bi sawalpuaba soma
bila i. ³² I m̄oko gbie yeni i yaajanba tuonbiadi i.
³³ Waalaba, walabiada buolu, i ba fidi ki ciadi ku
mubuogu yeni li daajuodkaali buudi jama aa?
³⁴ Lanyapo i ke n ba soni i kani bi sawalpuaba, bi
yanfodanba, yeni yiko gbanbanda. I ba kpa bine,
ki kpaa tianba li daap̄on̄onli po, yaaba n sieni
mo, yin pua ba a finfiba i yikodi cogdiena nni, ki
beli ki ñani ba i dogu nni. ³⁵ Lan ba baa maama,

li tie ke ban wuli ya niteginkaaba soma ki tinga po, ki cili o niteginka Abeli, ki ban juodi Berekia bijua Sakari, yin bo kpa yua ku jaandiegu yeni li jaanbinbindli siiga baa maa i yula po i. ³⁶ N maadi yi i momoni, ya bona ne kuli ba tieni ya nifiima ne ya yogu i. ³⁷ Jerusalema, Jerusalema, fini yua n kpa bi sawalpuaba, ki lugdi ban soni yaaba i kani a tana! bonmɲa i ke n bi sugni min taani a bila na ya koomado n yi taani o koobimu o fiabi nni yeni, ama a naa pia li buama. ³⁸ Diidi, a diegu ba tua diegbenli. ³⁹ Kelima N maadi yi, i ji kan la nni, ki cili mola hali yeni yin yedi, "Mi yedinanma ye yeni yua kpendi o Diedo yeli po."

Diangbenga 24

¹ Jesu ñani ojaanddiecioangu n ni k paani k caa k u nɲadi kaabi nagn ni k maad 'o yen'o k waan'o l jaanddiociangu n diena n maa maam ² k jesu ŋmianm i n tua i laa a? L kul t bu bedi k duani tingi sa -la -la -la k baa tan yeni kan sieni k yaa tua l lieli po ³ lani k jesu doni k kali oliif tiidi juali po. ku nɲadikaabi baa k la'og, k bual'o k wan waani ya yogu k l bona bu tieni yeni ya bona bu waani k u baami yeni nanduna juodnmi ji ki fagi. ⁴ k Jesu ŋmian'mi juo mani i baa k ban daa bɔndi i. ⁵ B nubi boncianli t bu baa k ya kubi n yeli k tua k bani tie kristo, b bu bɔndi b nubi boncianli ban tudi u sanu ⁶ I baa gbia k u tobu pua k bia gbia o tobi i yam n daa ŋmadi kaa l buali k l kuli ne n tieni yo ama nanduna juodigi daa kaa. ⁷ U buolu bo yi t fii k kɔni yeni buol tianu, dogu n fii k kɔni yeni dogutianu. M kom bu yi t baa a dongbanaa

i boncianli, a dongbantiana mo tingi n jegi ⁸ L kuli ne daa tie u madu yianu cilgi. ⁹ B nubi bu kuad'i ban cuo 'i k waani fala, k kpa'i, nanduna nubi kuli kan yaa bua i maam k dugn i n po. ¹⁰ l yogu nubi boncianli bu biani b dandanli, k kuadi b liebi k kan yaa bua b liebi nublu. ¹¹ O faaugu dambi t bo fii k yedi k b tie u tienu sogni- nba, k bondi b nubi boncianli. ¹² T biid boncianli t bo yabdi i tinga ne po, b nubi boncianli buami t bu wadi ¹³ Ama yua juuni caa yeni l juogi, u tienu bu fie wani ¹⁴ B bu muadi u tienu bal laabaamanli nanduna kuli, i buoli kuli n gbadi yo, nanduna n ji fidi k juodi. ¹⁵ I ya t la o bonbiiugu yua nmadi b nubi yam baa k kua o jaanddieciangu n i nani u tienu sogni Daniali n bo maad maam (yua cogi l lanbonli ne wan gbadi l niimn) ¹⁶ L yogu yaabi ye Suude dogu n i ban sani k kua a juana n i ¹⁷ Yua ye o dekanbuag po wan daa kua deni n k u bu tugi u tiadi. ¹⁸ Yua ye u kuan po n mo daa tua k u bu lebdi k taa u liadli. ¹⁹ L dana n i fala b u gbadi a puotunpunma yeni i canpandimu naa -nba i. ²⁰ Ya jaandi mani k l nantaali daali n daa tu yeni bodilua yogu bii Saaba daali. ²¹ L dana n i b nubi bu cagn i yaa cacagnmi hal k baa ban k la nanduna n cil ya yogu yeni molane. Nul bia ji kan ban k cagn i l cacagbuolu liemi ²² L bo yaa tie k l dana ba tie yeni k fagdi, nul bo kan ciadi ama u tienu nigandikaabi po i k u bu wadi l dana. ²³ Lani nul yaa t maad'i k kristo ye ne lan bii k u ye ne po, yi daa tuo k tie moni. ²⁴ K dugn i u faaugu dami t bo fii k yedi k bani n tie Kristo, b tianb n yedi k ban tie u tienu sogni -nba i, bt bu tienu o yaalidigu tuona, lyaa bo tie k b bu fidi,

ban bɔndi u tienu nigannkaabi mɔno. ²⁵ N tuodi k waani n yeni. ²⁶ Lani, nul yaa t maadi k wan ye i tinkuonɲ n i yi daa caa, bii ku ye deni po yi daa tuo k l tie mɔni. ²⁷ nani u tañigidu i yi ña puoli k gadi nutuali yeni u nufosaalo bijua mɔ t bo cua yeni ²⁸ l bonkpieli n ye naani nanyobil - nba mɔ tigi lan kani. ²⁹ L cacagnm dana t baa pendi yeni k k u yenu bɔndo, o ŋmaali mɔ kan ya pieni t ŋmaabidi bo ña tanpol po k baa baa. ya bona ye tanpol po kuli k pia u paal kul bu sag g ŋmadi yeni l lieli. ³⁰ L yognu i k b bu la l bonli tanpol po yal wangi k u nufosaali bijua baami pundi ŋanduna buoli kul ji baa fabn i, b bu la u nufosaali bijua n n ña t tawalgbandi n i yeni u paacianmu yeni t yudandi yua yabi ³¹ U bo sɔni u maleki -nba yeni a naatuna yaali n mɔ ban taani u nigandikaabi kuli yaab n bo ye puoli, nintuali yaangi yeni yanbangu, ŋanduna kaan kuli. ³² Gaa mani l tudli ne o kinkanm kani. Yaa yogu k u tɔ a bendimaana k u faadi cil k bundi, i bani k l kpañili nag. ³³ Nani i mɔ ya t la l bona kuli, yi bandi k u nifosaali bijua nag i, k u ji ye i diñɔna n i. ³⁴ Yeni i mɔni n maadi l kuli ne b u tienu k sua mɔla nubi yaabi n ye ne k b tɔbi daa kpe. ³⁵ pol yeni i tingi b u pendi ama n maam wan kan ban k pendi. ³⁶ Baa nul k bani l daal k bua ya yogu k l bona bu tienu. Maleki - nba ye pol k bani, u tienu bijua mɔno k bani, n baa u tienu yaa kaa. ³⁷ Nani lan bo tienu nandi nowe yogu yeni l bia t baa tie yeni u nufosaalo bijua baa yogu. ³⁸ Ya dana n pend o k ñinm fidi yili ŋanduna kul yeni, b nubi bo

di k ñu k kuandi b puobi k puuni b bidi b jabi, caa yeni yaa daali k Nowe kua u ñadugu n i ³⁹ k ñaa'b k b l ye kaa pia uyanbani baa kuli, k ñinm t baa dinb'i. U nufosaali bijua mo ya baanm t baa tie yeni. ⁴⁰ jabilie t baa ye u kpaabin i wan taa yedi k ña tiani ⁴¹ puobilie t baa naan i dii wan taa yendi k ñaa tiani ⁴² Lani daa guandi mani, k dugn i i k bani yaa daali k i yonmdaano bu cua. ⁴³ ñanbi mani k sogi ne: U diedaano bo ya bani u suud n bo baa ya yogu u bo kan guani, u bo kan ñaa u suud n kua u den ⁴⁴ lani mo baan mani k yaa guu kelima o nufosaali bijua t bo yi yaa maali k u bu yogubaa i. ⁴⁵ Ya tuonsolo k u canba guun'o u tuonsunliebi, k wan yaa tien'mi t m jiemi ban bua yaa yogu, ⁴⁶ l tuonsolo yaa sogi, g bia sogi u canbaa maami, k u t kpeni yaa daali g sua k u ñanm k soni u tuonli l pamanli baa tie l tuonsonlo yaali ⁴⁷ Yeni i moni n maad'i u canbaa bu taa u piami kuli k guun wani. ⁴⁸ Ama l yaa tie ya tuonsolo k pia yaam, k maadi u pal n i k u canbaa daa kan kpen molane, ⁴⁹ k ji cuo u lieb k pua, k di k ñu yeni a dañuula u canbaa t bo kpeni wan k guu yaa daali, yeni yaa yogu k waa bani, ⁵¹ k ñan'o, k taan'o yeni munafigidanmi naani k b baa buudi k ñmani a ñina.

Diangbenga 25

¹ Lanwani tapoli po diema baa naani nani Jafa nba piiga yaaba n den ta bi fidisanmu ki bua cindi o po ja yeni. ² Bi siiga bobinu den ki tie yandanba, ama bonbimu wani den pia mi yanma. ³ Bi yan pia danba taa bi bi fidisamu

baa den tiadi ki taa mi kpama ki kubi. ⁴ Ama bi yandanba wani dentiadi ki tami kpama. ⁵ O poja nden waagi, kaapunditonma, mi guama den gulibikuliki bi guani. ⁶ Gu yɔgisiigu ke bi kpaadi kiyigini. O poja pundo. Fi mani tin tuogi o. ⁷ Bani Jafa nba piga yeni kulifiiki bobini bi fidisanmu. ⁸ Ke bi yanpiadanba maadi, biyandanba, puni ti mani ti mi kpama kelima ti fidisanmu gbindi. ⁹ Ama ke bi yandanma maadi, li kan fiditin tieni ti yaa fidisanmu nni yeni yi yaa yumu nni, gadi mani yaaba n kuadi kani ki da yi yali mo. ¹⁰ Ban gadi ki baa daa mi kpama, ke o poja pundi, ke bi yandanba kua yeni o li pogalikani, ke bi luoni li ganli. ¹¹ Lan pugini waamu, ke bi pundi ki maadi: «canba, canba, luodi ti po li ganli tinkua.» ¹³ Ti yapo, yin daa goa mani kelima yii bani li daali ki buali li yogunu. ¹⁴ Li baa tie yenmanani yaa jua n den ca o sanu, ki yini o tuosɔnba ki teni ba o piama. ¹⁵ O den taa dibalamu kiteni cincinliyua, o lielo ligibalalie, o taalo ligibaliyenlo, o denteni yua kuli yeni o palu n dagidi maama. ¹⁶ Yua den gaa ligibalamuu dentaa ki sɔni li tuonli ki ba ligibala muu ki pugini. ¹⁷ Yua go den gaalibalalie mo den sɔni ki baa ligibalalie ki pugini. ¹⁸ Ama o taalo yua den gaa ligibalayenli, den gadi ki pan gbiidi yaa buogun yabi ki ta ocanba ligiki piini. ¹⁹ Li den waagi ke canba ti ñani u sanu ki kpeni ki yini bi kuli ki wan diidi yua kuli yaa tuonli n tie maama. ²⁰ Yua n den gaa ligibalamu n nagini o canba kani ki yedi: «Canba n den gaa ligibalamu ki sɔni ki baa ligibalamu ki pugini.» ²¹ O canba n

yedi o: «li nani, a tie yaa tuonsonlo n moni, a den gaa waamu ki fidi ki kubi. N baa guuni a yaala n yabi. Cua ke yaa ye yeni nni li pamanli n deni.» ²² Yua den gaa ligibalalie n cua ki yedi: «canba, a den teni nni ligibalalie n soni ki baa ligibalalie kipugini. ²³ O canba den yedi o, li nani a tie yaatuonsonlo n moni, a den gaa waamu ki fidi ki kubi, n baa guuni a yaala n yabi, cua ki yaa ye yeni nni li pamanli n deni. ²⁴ Yua n den gaa ligibaliyenli n mo n cua ki yedi: «canba, n bani ke a tie yaa nilo n paa. A yendi nan ki buli nani kani ki wodi nan ki lendi naani. ²⁵ N den jie naa ki ta a ligitanli ki gbiidi ki piini, Diidi a ligitanli n yeni, gaa. ²⁶ O canba den nmiani o a tie nibiado yo, naa bua fala, a den bani ke n yendi min ki buli naani, ki wodi min kilindi naani ²⁷ a den kan fidi ki ta nligitanli ki gadi ki bili liligidieli nni, halimin kpeni i, li bo baa mali n po. ²⁸ Gaa mani o ligitanyenli ki teni mani yua n pia ligitana piiga. ²⁹ kelima yua n pia, bi baa pugini o wan yaa pia ke li yabi ama yua n ki pia baa wan pia yaala wamuu, bi baa gaa. ³⁰ Lu mani o niinpo nani n biigi, li bubuuliyeni fala n baa ye naani. ³¹ Yaa yogunu ke oja bija baa guanni yeni o kpiagidi yeni o malekinba, o baa kali o badidiema po. ³² I nibuoli kuli baa taani okani wan paadi yua kuli yeni o kaanu nani o yankpaalo n yi paadi i nɔaɔɛ yeni a nɔatona maama. ³³ O baa bili i nɔaɔɛ o jienu, a nɔatona o kaanu. ³⁴ Yeni o badi baa yedi yaaba n ye o jienu po: «kua mani yinba yaaba ke nba yadi mi yedinanma i po, kua mani mi badidiema nni yaama ke nba den bobini i po

hali n̄anduna n cili yaa yogunu o. ³⁵ kelima mi koma den pianni ki puni nni ti jiedi ke n dini, u ñinñunu den pia nni kipuni nni mi ñinma ke n ñuni. Min den tua caano, i den gaa nni i deni. ³⁶ N den paa cankpalonli, ki den yie nni ti tiadi, min den ki pia laafia mo, i den dogidi nni, min den ye li yonmidielinni, i den cua ki fuondi nni. ³⁷ Ke bi gua n̄miani o; ti yonmidaano, li laa daali ke ti den laa n̄a ke n koma pia n̄a ke ti teni a ti jiedike a dini? bi ke o ñinñuuni pia n̄a ke ti tena mi ñunma ke a ñuni? ³⁸ bii a den tua caano bi yaa daali ti dogu nni ke ti gaa n̄aa? bii ke o ñinñuuni pia n̄a ke ti puni a mi ñunma ke a ñunii? ³⁹ bii li laa daali ke a den yia, bii ki ye li yonmidieli nni ke ti cua ki fuondi a? ⁴⁰ ke o bado n̄miani ba, yeni i momoni maadi yua n den tieni bi kpiiba ne siiga baa yua n tie biñidiga tieni mini. ⁴¹ Li yaa puoli po u baa gadi ki yedi yaaba n ye u ganu po, fagidimani n kani, yin bia mani i kuli, gadi mani u fantanbuogu nni yagu n den ke n den tuodi ki bobini sitaani yeni o malekinba po. ⁴² kelima mi koma den cuo nni ke i teni nni ti jiedi ke n dini, o ñinñuuni mo den cuo nni, ke i teni mi ñunma ke n ñun. N go den tua caani i dogu nni, ke i gaani, n go den paa cankpalonli, ke i yieni nni, ke n go den yiagi li yonmidielinni, ke i cua ki fuondi nni. ⁴⁴ Ke bi gua maadi: «ti yonmidaano, li laa yaa daali ke ti den laa n̄a ke mi koma pia n̄a, bii ñinñuuni pia n̄a, bii ke a tua caano, bii ke a tua caano, bii ke a paa cankpalonli, bii ke a yia bii ke a ye li yonmidieli nni? ⁴⁵ ke o guani ki n̄mianba: N maadi i momoni nni yaala ke de tieni yaaba ne siiga kuli, yua n tie i biga, i den

tieni mini. ⁴⁶ Bi kuli baa gadi mi fantanma buogu nni, yaaba n tiegi n baa yaa miala kan gbeni.

26

¹ Jesu den maadi laa maama kuli ki gbeni o den yedi o n̄oadikaaba. ² yi bani ke pa sieni dana lie ke bi baa janbi ki cuo o nisaalo biga ki teni ban joano li dapoanpoanli po ki teni ban kpa o ³ sala yidikacianba yeni udogu ni kpela den taani Kayifa lojagu nni ⁴ bi den jagi ki baa cuo jesu ki teni ban kpa o. ⁵ bi den yedi ke landa tua mi jaanma yoginu ke bi niba n da ti fiini mi yiema. ⁶ jesu n den ye o gbaado Simoano deni. ⁷ nani ban den ye mijiema kaanu o pua den cua ki kubi yaa badiga n yi alibate ki gbie yeni tulale ke o daagu pa o den wuli o jesu yuli po. ⁸ bi n̄oadikaaba n den la lani bi pala den beni ki bi yedi: be yaa po yo ke yi biani yaa tulale n yene. ⁹ bi bi baa fidi ki kuai li tulale yaa ligin yabi ki pa aluoda. ¹⁰ jesu den bandilaa bonla ki yedi be yaa po yo ke yi jaligi yaa pua n tiena? o tieni bojanle npo. ¹¹ yi baa pia aluoda ke bi ye yeni yoginu kui, ama mini wan ka. ¹² wan wuli n po laa tulale yeni otieni la ki baa n̄anbi nkuuma. ¹³ n maadi yi moamoani ban baa waani olabaalinamo naankani kuli n̄anduna nni bi baa togidi o pua ne n tieni yaala npo. ¹⁴ judasa bi piiga n n̄oadika liediba siiga yua den gedi bani utienu sala yidi kaaba kani. ¹⁵ ki yedi yi baa pa nni be n yaa janbo ki teni yi? bi den yedi o, ligi bidi pii ta. ¹⁶ ki cindi laa yoginu o den kpaani wan baa tieni maama ki janbo ki teni ba. ¹⁷ li

dacincinli yaa paano n ki pia dabinli daali jesu noadikaaba den maadi ki yedi abua tin gedi le ki ban nanbi a po Paki jiema. ¹⁸ o den guani yedi ba gedi mani udogu nni o ne deni ki yedi o, canba yedi daa n yoginu nagini n bua n bua ki di Paki jiema yeni n noadikaaba ayaa deni. ¹⁹ bi noadikaaba den tieni jesu n den yedi ba yaala ki nanbi Paki jiema. ²⁰ ku dajuagu n cua o den kali usajekaanu kani yeni o noadikaaba. ²¹ ban den di yaa yoginu o den yedi ba imoamoani n waani yi siiga niyendo baa janbi nni ²² li den biidi bi pala ki yagi bi yama, ke bi siiga yua kuli den cindi ki bualo canba li tie mini yo? ²³ o den goa ki nmiani ba yua n taani ki tuuni o nu ku saatiagu nni wani n baa janbi nni. ²⁴ onisaalo biga caa nani lan diani idiani o po maama yeni, ama fala baa ye yeni yua n baa janbi o nisaalo bi li den baa nani ki cie lan daano po bi yaa den mali o. ²⁵ judasa yua n den baa janbo den yedi o, li tie mini yo jesu den goa nmiano ayedi aba la. ²⁶ ban den di yaa yoginu jesu den ta paano ki jaandi ki jendi ki tenba o noadikaaba ki yedi ga mani ki nmani li ne n tie n gbanandi. ²⁷ o go den ta ki tadi ñokaaga ki jaandi ki mia utienu nanbili li po ki teni ba ki yedi yi kuli n ño mani. ²⁸ kelima li ne n tie n soama yaa ma n wuli ti tuonbiidi sugili po. ²⁹ n kan go ño bu duven tibu bonluonkaala daama hali min go baa ti taani yeni ki ñoma bon panma n Ba diema nni. ³⁰ ban den yindi utienu yani bi den ñani ki gedi olife tiidi juali po. ³¹ lani jesu den yedi ba ku dajuagu nne n baa tua yi po li tingbali bonla nani lan diani maama ³² n baa

pua ki kpa o yankpaalo u pekulu mon n yadi ama n yaa ti fii bi bi kpienba siiga n baa ga yi liiga ki gedi Galile po. ³³ Pieli den ta mi maama ki yedi o, ba bi kuli yaa sani ki n̄aa n̄a mini wani kan sani ki n̄aa n̄a. ³⁴ Jesu den goa ki n̄miano n yedi a, i moamoani ba dinla n̄iagu hali ku kotongu daa mua a baa nia nni taalima ta. ³⁵ Pieli den guano ba li yaa tie min taani ki kpe yena nkan nia ke mii bana yaa n̄oadikaaba n sieni moko den yedi yeni. ³⁶ lanyoginu jesu den gedi wan leni o n̄oadikaaba yaa kaanu n yi Jetisamane o den yediba kali man ne ke min suagi liiga ki ban jaandi. ³⁷ o den ta Pieli yeni Sebede bijaliediba o den cindi ki la ti yanyagiciandi yeni li paboanli o niin nni. ³⁸ lani o den yediba li paboanli cuo nni hali ke naani nani n baa kpe yeni sedi man ne ki yaa jaandi yeni nni ki da guani. ³⁹ o den foagidi yeni ba waamu ki den ba ki labini o nunga po, ki maadi n Ba li yaa baa tuo n̄an foagidi ki tadiñokaaga ne n kani ama lan da tua mini ka n bua maama ama fine n bua maama. ⁴⁰ o den guani bi n̄oadikaaba kani ki sua ke mi guama guli ba o den yedi Pieli yii fidi ki guudi nni ba yoginu waamu? ⁴¹ yaa guu mani ki jaandi ke yin da ti kua mi tulinma nni li yan tiali bua ama ti gbanandi nan tadi ⁴² O go den foagidi yeni ba mi ta liema po ki jaandi ki yedi nBa li yaa tie keli kan tuo n̄an foagidi laa tadiñokaaga ke se min ño a yan buama n tieni ⁴³ ogo den guani bi kani ki sua ke bi goa kelima mi guama den gbadi ba. ⁴⁴ lani go den n̄ani bi kani ki foagidi ki ban jaandi mi ta taama ki togidi o ma kpiama. ⁴⁵ jesu den guani n̄oadikaaba kani ki sua ki bi baa goa ke o

yedi ba yi baa goa ki fuo yo? diidi uyoginu pundi ke bi baa janbi o nisaalo biga ki teno ti tuonbiidi danba nuu nni. ⁴⁶ fii mani tin fuadi mani ne yua n baa janbi nni nagini. ⁴⁷ wan den maadi ba yaa yoginu bi piiga niliediba siiga nyua judasa den cua ki yegi yeni yaa niba n yabi, utienu sala yidi kaaba yeni a nikipela n den soani yaaba den taani ki pundi yeno ki kubi igbiani yeni mu jugimu. ⁴⁸ wani yua n den baa janbi jesu den tuodi ki waan ba yaa banma n tiena ki yedi ba yua ke n baa bibo wani yeni yin cuo o mani. ⁴⁹ lan yoginu o den cua jesu kani ki yedi n fuonda canba yeni o den bibi o, ⁵⁰ jesu den guani ki njano n danli tieni njan cua ki bua ki tieni yaala ton toni, lan wani bi den bibi ki cuo jesu nu ki cuo o. ⁵¹ diidi yaa niba n den yegi yeni jesu siiga nni niyendo den tandi o nugu ki noadi o juga ki pedi ki jia salayidika ciamo naacemo tubili ⁵² lani jsu den guani ki yedi o guani ki njuni ajuga ki kaanu kelima yua n baa koani yeni mu jugimu baa bodi yeni mujugimu. ⁵³ naani a ki bani ke n baa fidi ki mia n Ba wan soani n po piiga n toa caga lie. ⁵⁴ ama li yaa tieni yeni idiani baa kua lede nani lan yedi maama idiani nni ke li tie ti ladi li kuli n tieni. ⁵⁵ jesu den maadi yeni li niba yi cua n kaniki kubi igbiani yeni mujugimu nani yi kpaani o naa yigo yeni n den ye daali kuli utienu diegu nni ki bangi yii den cuo nni. ⁵⁶ lanbonla kuli ne tieni ke lan kuani utienu nisoaginkaaba n den diani yaala ntieni lani bi njoadikaaba kuli den na o ki sani. ⁵⁷ yaaba n den cuo jesu yeni den gedi no salayidikaciamo deni naan kani ke

utienu maama gban banda yeni anikpela den taani. ⁵⁸ pieli den n̄oa hali puoli po ki ban kua salayikaciamo lojagu nni o den pundi ki kali yeni bi guudi kaaba ki baa le lan baa cuoni maama. ⁵⁹ sala yidi kacianba yeni anikpela den kpaani ban baa pua jesu po yaa faama ki ba ki kpa o ⁶⁰ baa den la ban baa fidi ki tabo yeni yaala ba ke yaaba n den tiendi o po mi siedi faama den ye li kani ki yabi li den baa siedi n ba lie ki bi cua ⁶¹ ki yedi o naa joa den yedi n baa fidi ki mudi utienu diegu ki guani ki maagu dana ta. ⁶² salayidikaciamo den fii ki yedi o, a kan guani maama baa? yaa niba yene tiendi a po be siedi nyeni. ⁶³ jesu den n̄mini salayidi kaciamo yeni den fii ki yedi o, n yedi a, n̄an waani ti hali utienu yua n fo poa yaa tie kilisiti utienu bijua. ⁶⁴ jesu den guani ki n̄miano fini a ba yedi la ama n yedi a, ke a baa le ke o nisaalo biga ka utienu jienu ki ñani ki kpendi a tawala nni tanpolo po. ⁶⁵ lan wani salayidikaciamba yudaano den cuo ki padi o tiadi ki yedi ti go bua siedin ba ki tieni be? yi gbadi ke o sugidi utienu po. ⁶⁶ yi jagi be bi den guani ki yedi o li pundi wan kpe. ⁶⁷ bi den sii ti ñinsandi o nunga nni ki pabino yeni bi nugi. ⁶⁸ ki maado ki tua soagini ti po utienu n yedi yaala a yaa tie kilisiti waani yua n pua n̄a. ⁶⁹ pieli den kaa niini ku lojagu nni yaa pua n den tuuni li kani den cua ki yedi o, a moko den taa ki ye yeni jesu Galile. ⁷⁰ ama o den nia biniba kuli nintuali ki yedi mii bani n̄an bua ki yedi yaala. ⁷¹ o den tagi ki ca bubuli ñoabu po ki baa ña puo toa yua n go tuuni li kani den laa o, ki yedi

yaaba n ye li kani ojoa ne moko den taa ki ye yeni jesu Nasaleti yua ⁷² o go den nia ki polini ki tua mii bani laa joa. ⁷³ lan yen waamu yaaba n den ye li kani den nagini ki yedi pieli moamoane a moko li tie bi siiga nni yua yo kelima a maama doagidi ki waana. ⁷⁴ lanwani o den cindi ki polini ki solini o yuli ki yedi mii bani laa joa lan yoginu ku kotongu den buudi ⁷⁵ pieli den goa ki tiadi jesu n den yedi o, yaala hali ku kotongu daaa mua a baa nia nni taalima ta lani o den ca ki buudi yeni paboanli.

Diangbenga 27

¹ U sijaapanpangu ke sala yidikaaba cianba yeni u dogu nni nikipela juogi ke bi baa teni ban kpa Yesu. ² Bi bo lol'o ki gedi yen'o ki pan ten'o Pilati yua bo tie dogu daano i. ³ Juda yua bo janbi Yesu n bo la ke b jia wani Yesu buudi ki kadi ke b baa kpa'o. O bo mua ke o yaa bi janbi 'o. Ke o taa a kujapiena piitaa yeni ki gedi ban n̄miani sala yidikaaba yudanba yeni bi nikipela. ⁴ Ki yedi n tieni t tuonbiadi ki kuadi yua naa pia tagili ba kuli. Bi bo guani ki yed'o lani mo naa n̄ua ti li n̄ua fine ⁵ O bo luni iligi yeni u Tienu diegu nni ki n̄ani ki gedi ban sadi o bá. ⁶ sala yidikaa yudaano n bo gandi gandi li ligi yeni ki yedi. Laa n̄ani ke laa ligi n kua u Tienu n̄anmani kpagu nni. ⁷ Ban bo juogi b bo taa laa ligi ki daa o tanmaalo kpagu ke la ya tie b canbáa ⁸ Lani ya po bi bo yini li kuanu m sowulikaama kuanu hali yeni dine. ⁹ Lanwani o saawalipualo Jeremi n bo maadi ya maama n bo tieni. B bi gaa kujala

piitaa Isaraheli yaaba n dini u daagu maama n yeni o po. ¹⁰ Ki daa o tanmaalo kuanu nani o diedo n bo maadi maama yeni. ¹¹ Yesu bo sedi t buudidaano nintuali nni ke o bual'o: a tie jufi-nba bado bii? Ke Yesu guani ki yed'o: fini n yedi yeni. ¹² Ama sala yidikaa yudaano yeni a nikipela bo jaligi Yesu. O naa bo yedi bonli ba. ¹³ Lani yogunu Pilati bo yed'o: n̄aa gbia ban jalig'a yaala aa? ¹⁴ Jesu naa bo n̄miani baa bonli ba. Li yaa po t buudi daano yama bo yaadi. ¹⁵ O dogudaano bo maani ka wan luodi yonmyendo yua ke bi niba bua'o i jufi -nba jaama. ¹⁶ Lan yogunu o yonbo bo ye ke b yi'o Balabasi. ¹⁷ U niwuligu bo taani ke Pilati buali ba: i bua min faabi i po n̄maa i? Balabasi bii Yesu ban yi yua Kirisi. ¹⁸ kelima n bo bani ke bi cuo Yesu li nunponbiadili po i li bujjiali kani. ¹⁹ Wan daa bo kaa o bujjiali kani o bo ke o denpua yini ki maadi'o. Daa kua o naa niteginkaa maama nni kelima ya n̄iagu n pundi ne n la fala boncianli t dangidi nni kelima o ya po. ²⁰ Sala yidikaa yudaano yeni a nikipela bo tundi bi niba ke ban cedi ban kpa Yesu ki lodi Barnabas. ²¹ O bujjialo bo buali ba: min lodi n̄maa i po? Ke bi bo yigini Barnabas. ²² Pilati bo guani ki buali ba? Tin tieni be Jesu yua ke yi yi'o Kirisi? Bi bo yedi kpa'o. ²³ Pilati bo yedi: O tieni baa biadima? Bi go bo tandi ke li paa cie ban jon'o li daaponponli po ²⁴ Pilati bo bandi ke o ji kan fidi tieni bonli baa kuli ke u fuugu go pugini ke o taa m n̄inma ki nidi bi niba kuli nintuali nni ki yedi: Mii pia tagili ba kuli o naa niteginkaa soma wulima nni. li li yinba i. ²⁵ U niwuligu

kuli bo guani ki yed'o: o soma n guani baa tinba yeni t bila po ²⁶ Pilati bo lodi b po Barnabas i ki cedi ke b pua yesu a gbana. ki teni o nuu ke ban pan jon'o li daapɔnɔnli po. ²⁷ Wani o buujialo mintela bo kuani Yesu t buujiali deili nni ki taani bi cagili kuli ki kaa ki lind'o. ²⁸ b B bo landi o tiadi ki bobin'o u kpalimɔngu ²⁹ B bo pianu o badi fegiliga yeni i kunkoni ki yilin'o ki mubini o jienu li kankagili. Ki ji ki gbaandi o nintuali nni ki tua: t fuond'a fini Jufi- nba bado. ³⁰ Ke bi ji siini o po t ñinsandi ki yi taa li kankagili ki pua o yuli ³¹ Ban bo ñuañuadi'o ki gbeni bi bo bobidi o kpaliba ki guani lani'o o yaa tiadi ki gediki jon'o li daapɔnɔnli po. ³² Ban bo caa bi bo tuogi Silena dogu nni yua ke b yi'o Simoni ke b tien'i u paalu ke o bugi Yesu daapɔnɔnli. ³³ Bi bo pundi ban yi yaa kaanu Goligota lani tie t yukuodi kaanu. ³⁴ Ke bi ten'o u daamɔngu yeni yaa ñɔgu to ke wan ñu. Ama wan bo leni waa bo ñuni. ³⁵ Ban bo kpa'o bi bo taa o tiayiekaadi ki tɔni tiatia bobɔgidi. ³⁶ Lani ki ji kaa guu. ³⁷ Bi bo diani ban bo kpa'o yaali ya yuli ki maadi: O ne n tie Jufi- nba Bado. ³⁸ Bi bo kpa'a nibiada lie ki taani yen'o. O yendo u jienu po o tɔ o ganu. ³⁹ A sancenda bo sugid'o ki fegini a yula ki tua: ⁴⁰ fini yua baa mudi u Tienu diegu ki guani maa dana taa, gaa a yuli naanla. A ya tie u Tienu bijua ñan jiidi li daapɔnɔnli po. ⁴¹ Sala yidikaaba yudanba yeni li bali maama banda mɔ bo ñuad'o ki tua: ⁴² o bo gaa nitɔba ki nan ji kan fidi gaa o yuli. O yaa tie Isaraheli buolu yaaba bado mɔnmɔni wan jiidi li daapɔnɔnli po mola ne lanwani t

baa tuo ki daan'o. ⁴³ Odugi u Tienu po i u Tienu yaa bua o mɔnmɔni wan nan gaa'o mola kelima o bo yedi: «ntie u Tienu bijua yo.» ⁴⁴ Ban bo taani kpaab'ba yeni ya nubiada mɔ bo sugid'o. ⁴⁵ ki cili u yensiicocoli li biigili bo tieni ki tinga nni kuli yaa caa u hali u yenjuogu. ⁴⁶ Li yenlibidili po Yesu bo yigini ki tiani ki maadi: Eli lamasabataani: Lan tie n Tienu n Tienu ba yaa po ke a ŋaa nni. ⁴⁷ Ya niba n bo ye li kani bi tianba bo gbadi ki yedi: o yi o saawalipualo Eli i. ⁴⁸ Tontoni b siiga yeni n sani pan taa u ciesuogu ki pagini m ñinmigma nni ki fini li kankagili po ki yugidi ki ten'o ke wan ñu. ⁴⁹ O lieba bo tua cedi mani t diidi Eli ya baa cua ki ga'o. ⁵⁰ Yesu gɔ bo tiani ke paa ki cabi o naano ki kpe. ⁵¹ Lanyogunu u Tienu diegu nni kpaldɔgikaabu bo padi siiga nni ki cili tanpoli ki ban jiini hali tinga nni ki bogidi kaani lie. Ki tinga bo digibi ke a tana yagidi ⁵² A kakula bo yaadi u Tienu nigagidinamba yaaba bo kpe siiga boncianli bo fii bi tinkpiba siiga nni ⁵³ Bi bo ñani a kakuli nni Yesu fiima bi tinkpiba siiga nni puoli. bi bo kua u dogagidiko nni ke bi niba boncianli la laa ba. ⁵⁴ Miteeli -nba canbáa yeni miteeli nba yaaba bo guu la ke i tinga niginigi yeni yaa bona tieni kuli. ke ti jiwaandi cuo ba ke bi maadi. «li ko baa tie mɔni ke o ne tie u Tienu bijua. ⁵⁵ Bi puobi yaaba bo ŋɔdi Jesu Galile ki pan baa guud'o bo se fagima ki nua ⁵⁶ Lani tie Maali Magdala Maali jaka yeni Josefi naá yeni Zebede bila naá. ⁵⁷ U yenjuogu ke ja ba tie Aimate yua ke b yi 'o Josefi o mo bo tie Yesu ŋɔdikaa i ke o mo cua. ⁵⁸ Ki nagini Palati kani ki mia ke wan taa Yesu gbannandi. Ke Pilati cabi

ke bi taa Yesu gbannandi ki ten'o. ⁵⁹ Ke Josefi taa Yesu gbannandi ki pɔbini li cincenpienli nni yaala nani nni ⁶⁰ Ki duan'o li kakupanli nni wan bo cedi ke gbiidi yaala u tantiagu po. ⁶¹ Magidala yua Maliyam yeni Maliyam tua bo ye li kani ki kaa ki tiegi li kuli. ⁶² Lan bo fii ki fa bi bo bobini saaba daali ki gheni yo. ke sala yidkaaba ciamo yeni falisiani -nba gedi ki la o dogudaano Pilati ⁶³ ki maadi'o. T bua tiad'a ke ki sua o daa fo o bo maadi ke dana taa daali n baa fii bi tinkpiaba siiga nni ⁶⁴ Lani yaa po njan cedi ban yaa guu li kakuli hali dana taa daali ke o nɔdikaaba n daa cua ki su 'o. ki yedi bi niba ke o fii bi tinkpiba siiga nni laa bɔndiyuami ji baa cie li bo kpiali. ⁶⁵ Pilati bo yedi ba: I minteeli -nba ye taa bi mani ban gedi guudi nani yi bua maama. ⁶⁶ Ke bi gedi ki bobini ban bo guudi li kakuli maama; ki njanbi biini li kakuli ki pɔli ki tieni m banma ki sieni soje-nba ke ban yaa guu.

Diangbenga 28

¹ Saba jaanma n pendi, li Laadi daacincinli sinjaapanpangu, ke Magdala dogu Maari yeni Maari tiano gedi ki bua gɔndi li kakuli. ² Bi sua ke ki tinga migi boncianla, kelima O Diedo maliki nani tanpoli, ki jiidi, ki bigdi ku tanpabgu yu bi luoni li kakuli yeni, ki kali kupo. ³ O den tuudi nani i taañigdi yeni, ke o tialakaadi pieni ki cie ti kunkundi. ⁴ Ti jawaanciandi n kua li kakuli guudkaaba ban baa, ki pabi, ki tua nani kpiema yeni. ⁵ Ama maleki n ga mi maama ki maadi bi puoba: “Yinba wani n da jie; kelima n bani

ke i lingi Jesu ban kpaá yua li daaponponli po yeni. ⁶ O ji ki ye ne; o yiedi o, nani wan den tuodi ki maadi maama. Cua mani ki diidi wan den dua naani.” ⁷ Gedi mani tonma ki maadi o ñɔdkaaba ke o yiedi bi tinkpiba siiga. Maadi mani ba ke o liidi yi, ki gedi Galile; Lanpo i ke i baan la o. N maadi yi lani n yeni. ⁸ Bi puoba ñ ña li kakuli kani yeni ti jawaandi, ama ke bi pala nan mani boncianla, ki gedi tonma ki ban waani o ñɔdkaaba o laabaalɛamo. ⁹ Jesu ñ tuogi ba u sanu nni, ki maadi: “N fuondi yi.” Ban nagni ki gbaani o nintuali, ki cuo o taana. ¹⁰ Lanwani i, Jesu ñ maadi ba: “Da jie mani; gedi mani ki maadi naataani, ke ban gedi Galile, ke lankani ke bi ba la nni.” ¹¹ Ban den paa u sanu ki caa, li kakuli guudkaaba bi tianba den kua u dogu nni, ki dugni salga yidkaacianba yaali n tieni kuli ¹² Ban taani ki kali yeni u dogu nni nikpelba ki juogi ki bibni bi guudkaaba i ligi boncianla, ¹³ Ki maadi ba: Maadi mani: “O ñɔdkaaba den cua ku ñiagu nni ki ludi ti ke ti goa, ke bi suni ki ñani o gbannandi. ¹⁴ Li ya tie ke Gufeneeli gbadi, ti ba maadi ki songi o pali, ki maadi ki fie yi. ¹⁵ Bi guudkaaba ñ ga i ligi, ki tieni nani ban maadi ba maama, Lani ya maama n ji yadi Jufinba siiga hali yeni mɔlane. ¹⁶ Li piiga n ñɔdkaayendo ñ gedi Galile, Jesu ñ bi waani ba ya juali po yeni. ¹⁷ Ban la o, ban baa ki gbaani o nintuali. Ama tianba den ye yeni tama. ¹⁸ Jesu ñ nagni ki maadi ba ne: “bi teni nni Tanpoli yeni ki tinga po paalu kuli. ¹⁹ Gedi mani i nibuoli kuli nni ki ban batise ba, Báa yeni Bijua yeni U Tienu Fonjanma yeli po, ban tua n ñɔdkaaba. ²⁰ Yin tundi ba ban cɔlni

min waani yi yaali kuli. Lani n yeni, n ye yeni yi
daali kuli hali ɲanduna juodma.

Bible Gourmantche
The New Testament in the Gourmantche language of
Togo
Le Nouveau Testament en langue Gourmantche du
Togo

copyright © 2020 Door 43 world-wide mission community

Language: Gourmantche (Gourmanchéma)

Dialect: Gormantche

Translation by: Door 43 world-wide mission community

Contributor: Andrew Rice, Gourmantche, Gux, Parfait, Parfait-Ayanou

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-08-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files dated 14 Aug 2020

1168f00b-eabf-5a7b-9fed-4d2120867558